

POHJOIS-SAVON ALUETALOUSKATSAUS

Kevät 2023

15.5.2023

Pohjois-Savon liitto

SISÄLLYSLUETTELO

1	Aluetalous Pohjois-Savossa	8
1.1	Liikevaihto	8
1.2	Vienti	22
1.3	Palkkasumma	29
2	Työvoimavarat ja työllisyys	43
3	Pohjois-Savon kehityskuva	45
3.1	Maakuntien vertailu 1–9/2022	45
3.2	Toimialojen kehitys v. 2010–2022 ja v. 2022	47
	Liite 1 Toimialojen kuvaus	53
	Liite 2 Tuoteseloste	55

Aluetaloustarkastuksessa käytetty seutukuntajako

Kuopion seutu	Kuopio, Siilinjärvi
Ylä-Savon seutu	Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi, Lapinlahti
Varkauden seutu	Varkaus, Leppävirta, Joroinen
Sisä-Savon seutu	Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele
Koillis-Savon seutu	Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara

Juankoski sisältyy Kuopion seutukunnan lukuihin vuodesta 2017 alkaen. Joroinen sisältyy Varkauden seutukunnan ja Pohjois-Savon maakunnan lukuihin vuodesta 2017 alkaen.

Aluetaloustarkastuksen tilastoaineiston hankintakustannuksiin osallistuvat Pohjois-Savon liitto, Kuopion alueen kauppakamari, Kuopion kaupunki, Ylä-Savon kunnat (seuturaha), SavoGrow ja Navitas Oy.

TIIVISTELMÄ

Talouden kasvu jatkui vuonna 2022 haasteista huolimatta

Vuoden 2022 luvut osoittavat, että talouskehitys jatkui suotuisana. Maailmantalouden epävarmuustekijät ja heikentyneet suhdanneodotukset eivät toistaiseksi näy toteutuneessa kehityksessä. Vuonna 2022 Pohjois-Savon kaikkien toimialojen yhteenlaskettu alv:n alainen liikevaihto oli 16,3 mrd. €. Liikevaihto kasvoi vuoden takaisesta 1,6 mrd. €, ja on nyt korkeimmalla tasolla kuin koskaan seurannan aikana.

Liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa 11,1 % ja koko maassa 15,7 %. Edellisvuoden luvut olivat Pohjois-Savossa 9,4 % ja koko maassa 10,6 %. Vuosina 2010–2022 liikevaihdon kehitys on ollut Pohjois-Savossa aavistuksen koko maata parempaa. Liikevaihto on kasvanut keskimäärin 3,8 % vuodessa, kun koko maassa vuotuinen kasvu on ollut 3,3 %. Pohjois-Savon osuus koko maan liikevaihdosta oli 2,9 % vuonna 2022. Tämä osuus on pysynyt käytännössä samalla tasolla vuodesta 2010 alkavalla seurantakaudella.

Merkittävää kasvua teollisuudessa ja matkailussa

Liikevaihdon kehityksessä on sekä valtakunnallisesti että alueellisesti suuria alakohtaisia eroja. Kuitenkin koko maassa kaikkien seurannassa olevien toimialojen liikevaihto kasvoi vuonna 2022. Myös Pohjois-Savossa liikevaihto kasvoi yhtä lukuun ottamatta kaikilla aloilla.

Pohjois-Savon teollisuus jatkoi kasvuaan: viime vuonna liikevaihto kasvoi 15,2 %. Maakunnan metalliteollisuus kasvoi viime vuonna 12,0 %. Metalliteollisuuden liikevaihdon arvo oli Pohjois-Savossa noin 1,7 mrd. € eli 10 % kaikkien toimialojen liikevaihdosta. Elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa seitsemättä vuotta peräkkäin: vuonna 2022 kasvua kertyi 8,6 %. Pohjois-Savon osuus elintarviketeollisuuden koko maan liikevaihdosta on 6,2 %. Metsäteollisuuden liikevaihdon kasvu jatkui vuonna 2022, mutta ei enää yhtä voimakkaana kuin vuonna 2021. Kasvu painottui alkuvuoteen ja loppuvuoden liikevaihtokehitys oli negatiivinen. Vuonna 2022 mekaanisen puunjalostuksen liikevaihto kasvoi 4,2 %. Alan liikevaihto oli Pohjois-Savossa noin 1,3 mrd. €, joka on 11,3 % koko maan mekaanisen puunjalostuksen liikevaihdosta. Sellu- ja kartonkiteollisuus kasvoi 17,9 %. Vuosittain voimakkaasti vaihteleva energiateollisuuden liikevaihto kasvoi 15,3 %. Erytisen voimakkaasti vuonna 2022 kasvoi muu teollisuus, 47,9 %. Syynä voimakkaaseen kasvuun on raaka-aineiden tuonnin väheneminen Venäjältä ja hintojen nousu Ukrainassa käytävän sodan seurauksena.

Rakentamisen liikevaihto on kasvanut Pohjois-Savossa vuodesta 2016, ja vuonna 2022 kasvua oli 9,1 %, mikä vastaa koko maan tasoa. Kaupan liikevaihto kääntyi kasvuun vuonna 2021 yhden heikomman vuoden jälkeen ja vuonna 2022 kehitys jatkui 5,8 % kasvulla. Teollisuuteen, rakentamiseen ja kauppaan läheisesti kytkeytyvän kuljetusalan kasvu Pohjois-Savossa oli 12,1 %. Myös yrityspalvelujen (7,1 %), ja tietojenkäsittelypalvelun (14,4 %) alat kehittyivät suotuisasti.

Matkailu jatkoi hyvää kasvua vuonna 2022 (19,4 %). Matkailun liikevaihdon arvo on vielä hieman alle koronavuosien tason. Alalla on Pohjois-Savossa yhä kasvupotentiaalia, sillä koko maan tasolla matkailun liikevaihto kasvoi 36,5 %.

Pohjois-Savossa lääke- ja terveysteknologian liikevaihto sen sijaan laski (-3,8 %). Kuitenkin alan pitkän aikavälin kasvu on edelleen hyvä, keskimäärin 5,9 % vuodessa.

Liikevaihto kasvoi kaikissa seutukunnissa

Vuonna 2022 yritysten liikevaihdon kasvu oli nopeinta Varkauden (12,9 %) ja Kuopion (12,5 %) seuduilla. Kasvu oli hyvää myös Koillis-Savon (9,9 %) ja Ylä-Savon (9,6 %) seuduilla. Ylä-Savossa yritysten liikevaihdon kasvu on vuosina 2010–2022 ollut keskimäärin 3,6 % vuodessa eli koko maan kasvua (3,3 %) parempaa. Sisä-Savossa kasvu oli 1,7 %, mihin vaikuttaa edellisvuoden voimakas kasvu (teollisuuden liikevaihto vuonna 2021 kasvoi 37,6 %, sahatavaran ja puutuotteiden 53 %) ja suhdanneherkän mekaanisen puunjalostuksen suuri osuus seutukunnan taloudessa (arvo yli puolet kaikkien toimialojen liikevaihdosta). Pitkän ajan keskimääräinen kasvu Sisä-Savossa on maakunnan paras (5,1 %).

Kuopion kehitys myönteistä

Kuopion seudulla koko yritystoiminnan liikevaihto kasvoi viime vuonna 12,5 %. Liikevaihto on kasvanut useimpina vuosina vuotta 2020 lukuun ottamatta.

Liikevaihdoltaan Kuopion seudun suurin toimiala on kauppa (2,7 mrd. €). Vuonna 2022 ala kasvoi 5,4 %, ja keskimääräinen vuosimuutos oli 3,0 %. Kaupan alan liikevaihdon osuus kaikista toimialoista oli 29 %.

Teollisuuden liikevaihto kasvoi 28,5 %. Alan liikevaihto oli vuonna 2022 1,8 mrd. € kun se vielä vuonna 2020 oli 1,0 mrd. €. Teollisuuden vahvaa kehitystä tuottivat varsinkin muu teollisuus (pääasiassa kemianteollisuus), metalliteollisuus ja sähkö- ja elektroniikkateollisuus.

Kuljetusalan liikevaihto kääntyi uudelleen kasvuun vuonna 2021 ja vuonna 2022 kasvua kertyi jo 12,0 % Tietojenkäsittelypalvelun liikevaihto kasvoi voimakkaasti (14,2 %) yhden maltillisemmän vuoden jälkeen. Ala on kasvanut voimakkaasti pitkän aikavälin seurantajakson aikana. Kasvua on keskimäärin ollut 4,6 % vuodessa, ja alan liikevaihto on kaksinkertaistunut reilussa 10 vuodessa. Yrityspalveluiden volyyymi on niin ikään kasvanut pitkän aikavälin seurantajakson aikana vahvasti. Liikevaihto on kasvanut keskimäärin 5,1 % vuodessa, ja alan liikevaihto on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2006. Viime vuonna kasvu oli 7,3 %.

Pääasiassa Kuopion seudulle keskittyvässä terveysteknologiassa liikevaihto kasvoi voimakkaasti usean vuoden ajan, mutta viime vuonna liikevaihdon arvo laski -3,8 %. Kehitykseen vaikuttivat toisen vuosipuoliskon epävarmuus, lyhyen ajan näkymät ja näistä seuranneet toimijoiden säästötoimet sekä kehitysohjelmien keskittäminen. Liikevaihdon volyyymi vuonna 2022 oli 114 milj. €, kun se vuonna 2010 oli vain 53 milj. €.

Matkailu on toipunut vuoden 2020 romahduksesta, jolloin alan liikevaihto Kuopion seudulla laski -25,7 %. Vuonna 2021 ala palasi kasvu-uralle (10,9 %) ja vuonna 2022 kasvua kertyi 19,1 %. Kuopion seudun osuus koko maakunnan matkailualan liikevaihdosta oli 70 %.

Pohjois-Savon vienti jatkoi kasvuaan

Vuonna 2022 Pohjois-Savon vienti kasvoi yhteensä 17,9 %. Koko maassa kasvua oli 24,6 %. Vuonna 2020 vienti heikkeni Pohjois-Savossa -3,2 % ja koko maassa -7,8 %. Pohjois-Savon koko maata maltillisempien kasvulukujen taustalla on siis osittain viennin pienempi notkahdus vuonna 2020. Seurannassa olevista toimialoista Pohjois-Savon viennin kehitys oli koko maata parempaa vain elintarvike- ja metalliteollisuudessa. Viennin kasvu eri toimialoilla oli maakunnassa kuitenkin hyvällä tasolla.

Viennin kasvun arvo vuonna 2022 oli 471 milj. € ja viennin arvo on korkein koko seurantakaudella 2010–2022 (3,1 mrd. €). Pitkällä aikavälillä vuosina 2010–2022 Pohjois-Savon vienti on kasvanut koko maan vientiä paremmin: vuosikasvu on ollut Pohjois-Savossa keskimäärin 5,8 % ja koko maassa 4,1 %. Pohjois-Savon osuus koko maan viennistä on noussut hieman viime vuosina. Vuonna 2022 osuus koko maan viennistä oli 1,8 %. Elintarvikkeiden vienti kasvoi vahvasti vuonna 2022 (+24,8 %). Sahatavaran vienti on kasvanut pitkällä aikavälillä seurannassa olevista toimialoista toiseksi eniten (8,4 %). Viime vuonna kasvua kertyi 5,4 %, mutta

sitä edellisellä vuonna jopa 57,5 %. Vuonna 2022 vienti kasvoi voimakkaasti vielä tammi-kesäkuussa, mutta kääntyi laskuun loppuvuoden aikana. Pohjois-Savon osuus koko maan sahatavaran viennistä oli 14,5 % vuonna 2022. Pohjois-Savon sellu- ja paperiteollisuudessa vienti kääntyi kasvuun vuonna 2021 ja vuonna 2022 kasvua kertyi 25,8 %. Koko maassa viennin muutos oli lähes samalla tasolla (22,0 %).

Pohjois-Savon vahvan metalliteollisuuden viennin volyyymi kasvoi vuonna 2022 9,4 % yhden vuosikymmenen jälkeen. Koko maassa alan vienti kasvoi jopa 20,6 %. Pitkän ajan kasvu on Pohjois-Savossa 4,4 %, koko maassa 3,4 %. Metalliteollisuuden viennin arvo oli Pohjois-Savossa 926 milj. € eli 30 % maakunnan kaikkien toimialojen viennistä.

Muussa teollisuudessa vuosivaihtelut ovat olleet suuria. Nyt takana on kaksi voimakasta kasvun vuotta ja vuonna 2022 kasvua kertyi 50,7 %.

Terveysteknologian vienti laski 2010-luvun ensimmäisellä puoliskolla usean vuoden ajan, mutta sen jälkeen oli useita voimakkaan kasvun vuosia (25,2 % vuonna 2021). Viime vuonna vienti laski -4,1 %. Tähän ovat vaikuttaneet mm. maailmantaloutta vaivaava epävarmuus ja heikentyneet suhdannenäkymät. Alan vienti on lähes kaksinkertaistunut 10 vuodessa ja on nyt 35 milj. €. Pitkän aikavälin kasvu Pohjois-Savossa ja koko maassa ovat lähes samalla tasolla, mutta viime vuonna koko maan vienti kasvoi 16,6 %.

Lähinnä Varkauden seudulle keskittyvän energiateknologian vienti nousi merkittävästi (14,6 %) yhden vuosikymmenen jälkeen. Vuonna 2019 ja 2020 kasvua kertyi reilusti. Alan vienti on vaihdellut voimakkaasti vuosittain niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa.

Vienti kasvoi vuonna 2022 kaikilla seuduilla ja voimakkaimmin Kuopion seudulla (30,2 %) ylittäen koko maan viennin kasvutason. Varkauden seudulla vienti kasvoi 19,0 %, Ylä-Savossa 6,6 % ja Sisä-Savossa 3,9 %. Koillis-Savosta tietoa ei saada seututasolla seudun pienen koon vuoksi.

Viime vuonna Pohjois-Savon viennistä 43 % syntyi Kuopion seudulla, 22 % Ylä-Savossa, 23 % Varkauden seudulla ja 12 % Sisä-Savossa. Kuopion seudun viennin arvo oli viime vuonna maakunnan seuduista korkein 1,3 mrd. € kahden vuoden vahvan kehityksen seurauksena. Kuopion seudun pitkän aikavälin kasvu on 8,0 % eli parempi kuin maakunnassa (5,8 %) ja koko maassa (4,1 %) keskimäärin.

Pitkällä aikavälillä Ylä-Savo on vahvistanut asemaansa vientivetoisena seutuna, sillä se on yli kaksinkertaistanut vientinsä reilussa 10 vuodessa. Ylä-Savon viennin volyyymi oli 680 milj. € vuonna 2022. Vuosina 2010–2022 viennin keskimääräinen vuosikasvu on Ylä-Savossa (7,5 %). Vuonna 2022 vienti nousi Sisä-Savossa 3,9 %. Kasvun oli voimakasta vielä alkuvuonna mutta hiipui vuoden toisella puoliskolla. Sisä-Savon viennin pitkän aikavälin kasvu (8,9 %) on korkein seutujen välisessä vertailussa.

Teollisuuden viennissä Kuopio on vahvistanut asemaansa ja viennin arvo on 942 milj. €. Varkauden seudulla teollisuuden viennin volyyymi on 651 milj. €, Ylä-Savossa 550 milj. € ja Sisä-Savossa 382 milj. €.

Palkkasumma kasvoi

Vuonna 2022 palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 5,7 %. Koko maassa palkkasummakehitys oli aavistuksen parempaa (6,7 %). Palkkasumma heijastaa työllisyystilannetta, ja taustalla on huomioitava vuoden 2020 kehitys, joka oli koronan seurauksena heikko. Pitkällä aikavälillä palkkasumma on kasvanut Pohjois-Savossa ja koko maassa samaa tahtia, noin 2,5 % vuodessa.

Palkkasumma koheni viime vuonna seuratuilla aloilla koko maassa paperi- ja selluteollisuutta lukuun ottamatta. Pohjois-Savossa palkkasumma laski vain kaivostoiminnassa sekä koneiden ja laitteiden korjauksen toimialoilla.

Palkkasummankin osalta korona vaikutti toimialoista rajuimmin matkailuun. Matkailussa oli koronaa ennen useampi vuosi hyvää kasvua. Vuonna 2020 matkailun palkkasumma romahti Pohjois-Savossa ja koko maassa 16,1 %. Vuonna 2022 tilanne koheni selvästi. Alan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 10,8 %, koko maassa jopa 21,3 %.

Pohjois-Savossa palkkasumma kasvoi eniten tietojenkäsittelypalveluissa (14 %). Yksityisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa palkkasumman pitkän aikavälin kasvu on ollut toiseksi nopeinta toimialojen välisessä vertailussa. Viime vuonna kasvu Pohjois-Savossa oli 4,2 % ja koko maassa 7,7 %. Julkisten sote-palveluiden palkkasumma kasvoi viime vuonna Pohjois-Savossa 4,0 % ja Koko maassa 4,1 %.

Kuopion seudulla palkkasumma on kasvanut hieman koko maata ja muita Pohjois-Savon seutuja nopeammin pitkän aikavälin seurantajakson aikana. Vuonna 2022 Kuopion seudun palkkasumma kasvoi 6,1 %, mikä oli Pohjois-Savon seuduista eniten.

Maakunnan kehityskuva muihin maakuntiin suhteutettuna

Koko maassa liikevaihto nousi keskimäärin 17,0 % tammi-syyskuun 2022 aikana. Pohjois-Savossa tammi-syyskuun liikevaihtokehitys oli maakuntien välisessä vertailussa neljänneksi huonointa. Suurinta liikevaihtokehitys oli Satakunnassa, Keski-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla ja vähäisintä Pohjois-Karjalassa.

Pohjois-Savo sijoittuu teollisuuden viennin kehityksessä seitsemänneksi 24,5 % kasvulla. Luku on hyvin lähellä koko maan kasvua. Tämä siitäkin huolimatta, että Lääke- ja terveysteknologia kääntyi vuosien voimakkaan kasvun jälkeen laskuun. Edellisenä vuonna Pohjois-Savon teollisuuden vientiliikevaihto nousi 10,5 % ja se sijoittui maakuntien välisessä vertailussa sijalle 14.

Työttömyys kasvoi

Pohjois-Savossa oli maaliskuun 2023 lopussa 11 536 työtöntä työnhakijaa, mikä on 630 työtöntä enemmän kuin vuosi sitten vastaavana ajankohtana. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 64,6 % ja naisia 35,4 %. Vuoden takaiseen verrattuna miesten työttömyys kasvoi 8,3 % ja naisten työttömyys 1,4 %. Viimeisen puolen vuoden ajan Pohjois-Savon työttömyysaste on ollut koko maan keskiarvon yläpuolella. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli maaliskuussa 9,6 %, Pohjois-Savossa 10,3 %.

Henkilökohtaisesti ilmoittautuneita lomautettuja oli maaliskuussa 1 461, mikä on 44,1 % enemmän kuin viime vuonna samaan aikaan. Lomautetuista miehiä oli 86,5 % ja naisia 13,5 %. Rakennusala on vaikeuksissa ja valtaosa lomautetuista onkin rakennus-, korjaus ja valmistustyöntekijöitä (48,8 %). Toiseksi eniten lomautetuissa on prosessi- ja kuljetustyöntekijöitä (15,4 %).

Pohjois-Savon työllisyysaste on kuitenkin vuosittain noussut tasaisesti vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin työllisyysaste pysyi edellisen vuoden tasolla. Työllisyysaste vuonna 2022 oli 72,2 %, koko maan keskiarvon ollessa 73,8 % (vuosikeskiarvo).

Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli maaliskuun lopussa 4 483 (38,9 % työttömistä), mikä on 3,3 % vähemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan. Nuorten työttömyys on Pohjois-Savossa kuitenkin kasvussa. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli maaliskuun lopussa 1 353 (11,7 % työttömistä), mikä on 8,5 % enemmän kuin vuosi sitten. Nuorista työttömistä lomautettuna oli 79 henkilöä.

Pitkäaikaistyöttömyys laskee yhä Pohjois-Savossa. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa maaliskuun lopussa 3 824 henkilöä, mikä on 15,4 % viime vuotta vähemmän.

Ulkomaalaisia työttömiä oli maaliskuun lopussa 977 eli 92,7 % viime vuotta enemmän.

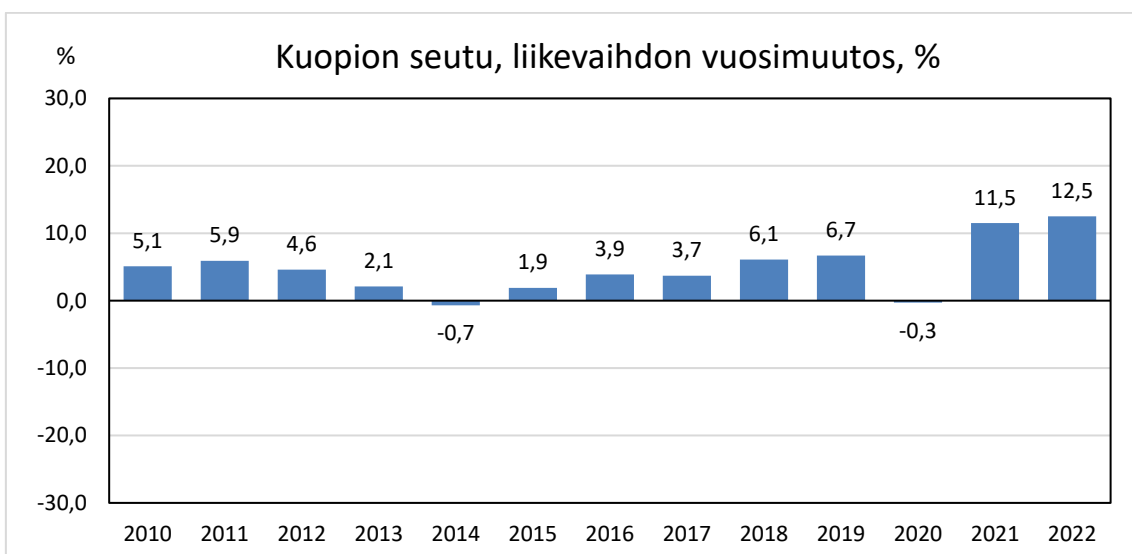
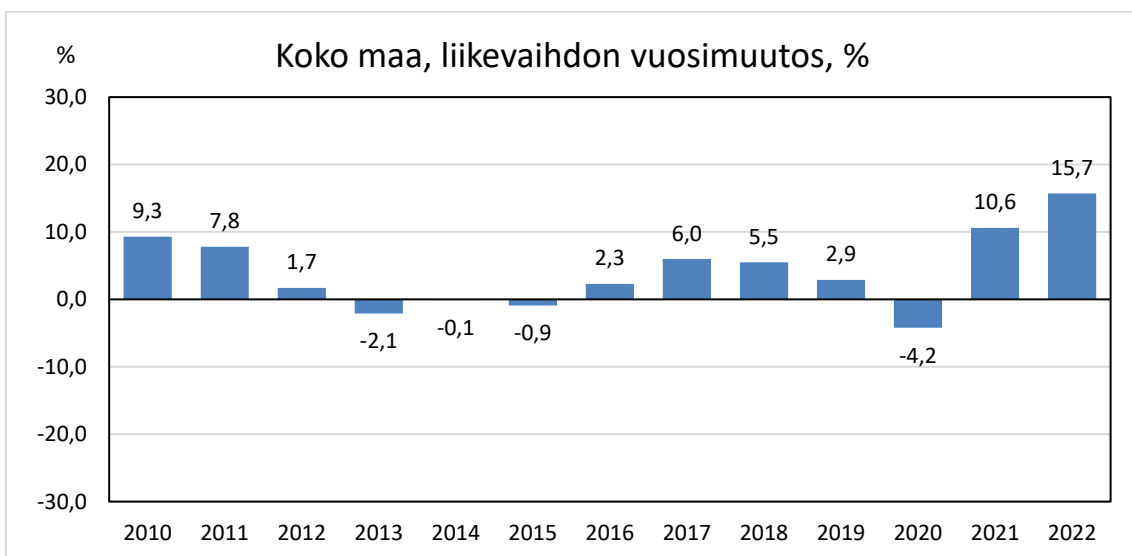
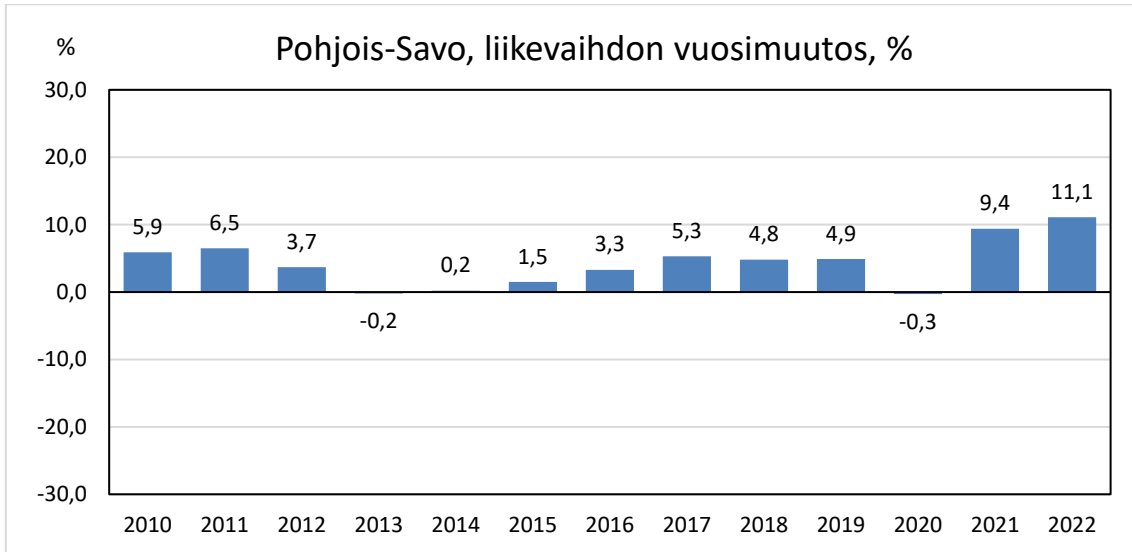
Lisätietoja antavat:

Aluetalouden osalta
Pohjois-Savon liitto
e-mail: heikki.sirvio(at)pohjois-savo.fi
puh. +358 44 714 2603

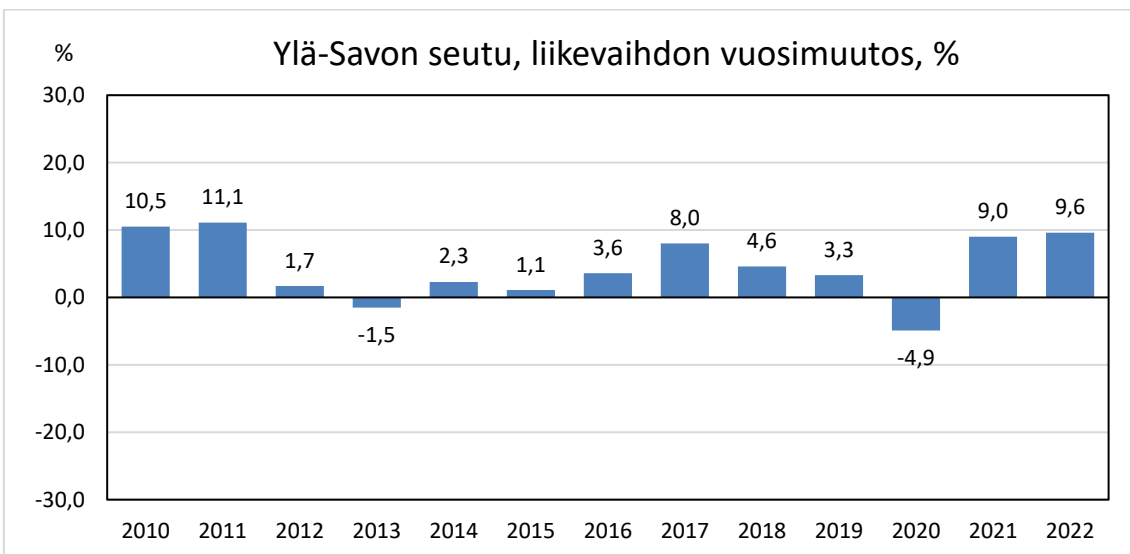
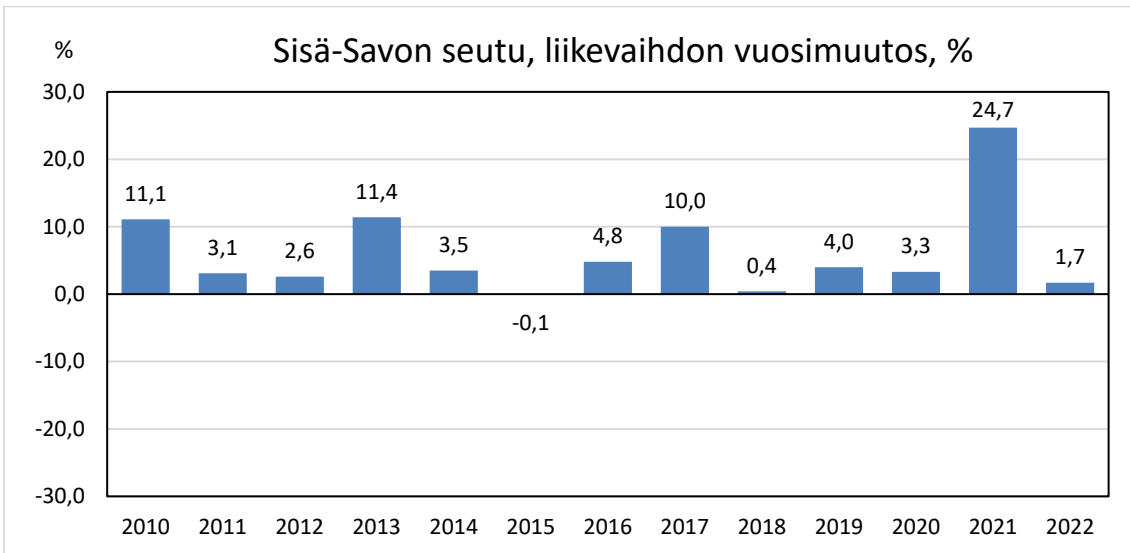
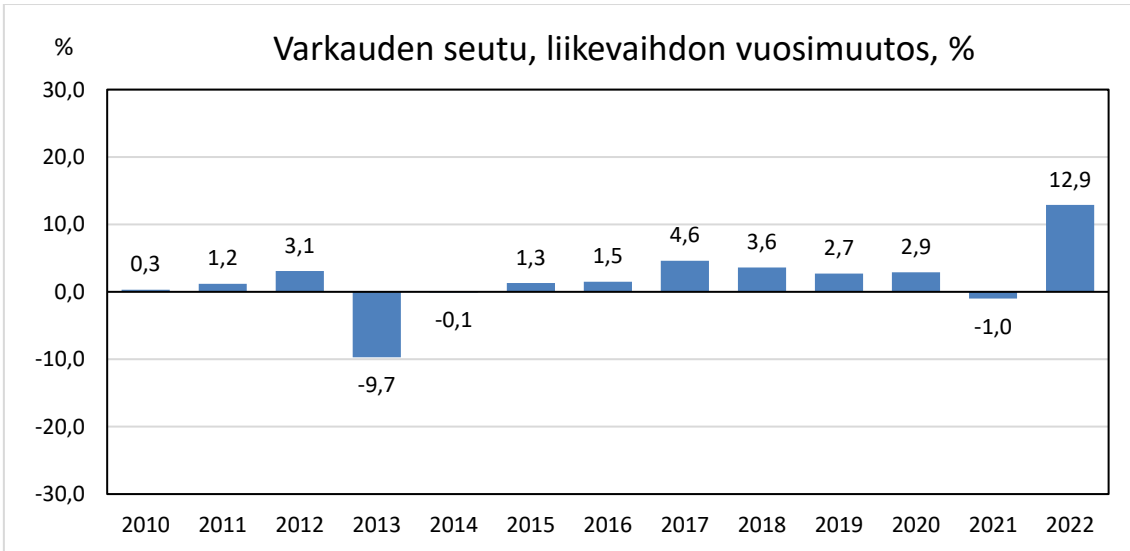
Työllisyysasioiden osalta
Pohjois-Savon ELY-keskus
e-mail anu.antikainen(at)ely-keskus.fi
puh. 0295 043 656

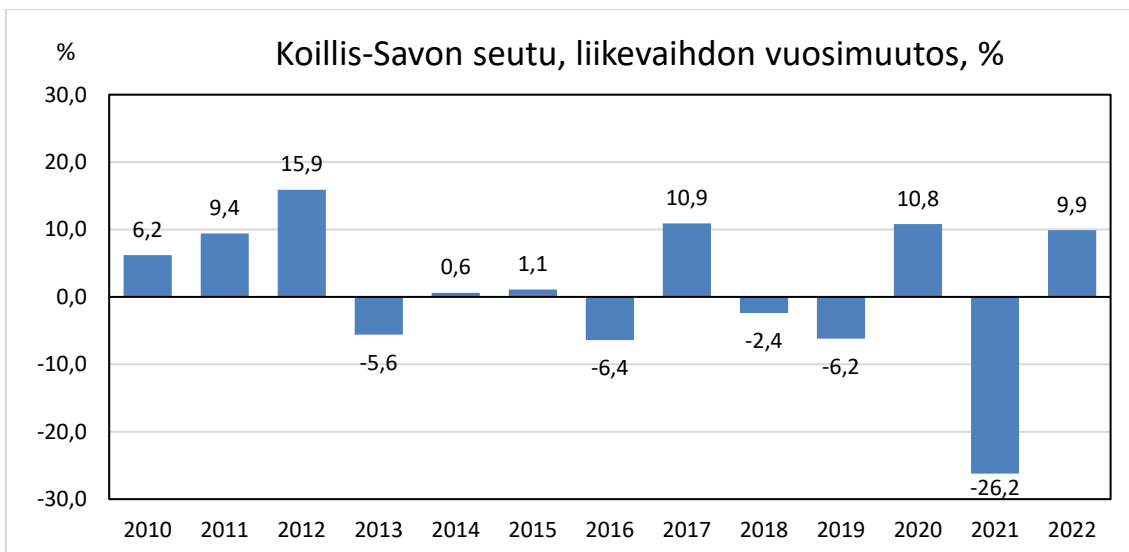
1 Aluetalous Pohjois-Savossa

1.1 Liikevaihto

Pohjois-Savon yritysten liikevaihto jatkoi hyvää kasvua vuonna 2022. Liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa 11,1 % ja koko maassa 15,7 %. Edellisenä vuonna kasvua oli Pohjois-Savossa 9,4 % ja koko maassa 10,6 %.

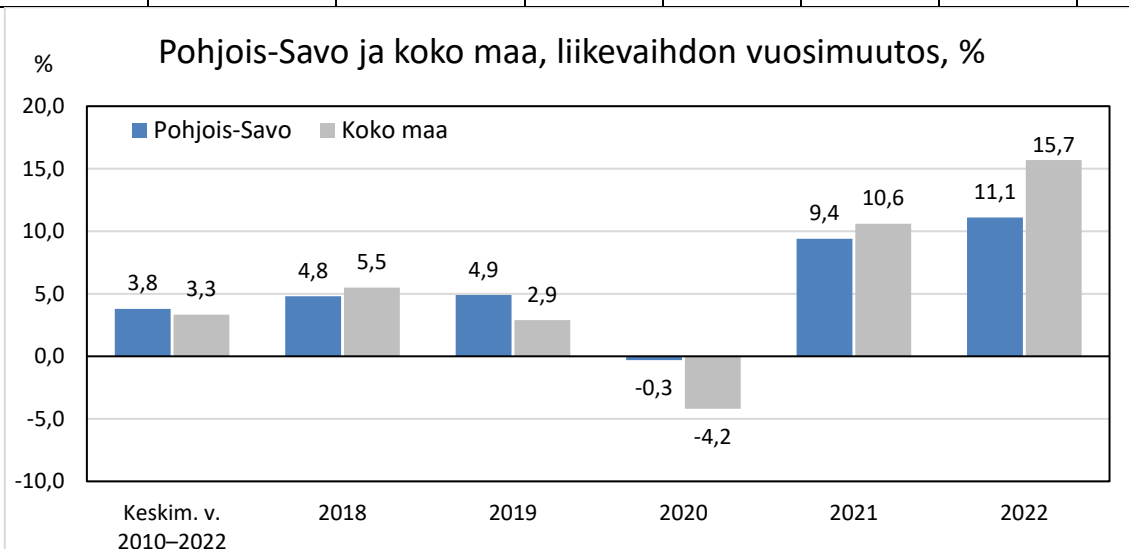
Seutukunnittain tarkasteltuna kasvua liikevaihdossa oli eniten Varkauden (12,9 %) ja Kuopion (12,5 %) seuduilla. Koillis-Savon liikevaihto kääntyi nousuun ja parani viime vuonna 9,9 % vuoden 2021 voimakkaan laskun jälkeen. Ylä-Savossa kasvu pysyi lähes ennallaan ollen 9,7

% Sisä-Savossa liikevaihto pysyi ennallaan vuoden 2021 voimakkaan nousun jälkeen.

Vuosina 2010–2022 liikevaihdon kehitys on ollut Pohjois-Savossa aavistuksen koko maata parempaa. Liikevaihto on kasvanut keskimäärin 3,8 % vuodessa, kun koko maassa vuotuinen kasvu on ollut 3,3 %. Pohjois-Savon osuus koko maan liikevaihdosta oli 2,9 % vuonna 2022. Osuus on säilynyt lähes samalla tasolla vuodesta 2010 alkavan seurantakauden ajan.

Pohjois-Savon ja koko maan kaikkien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Alue	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Pohjois-Savo	16 317	3,8	4,8	4,9	-0,3	9,4	11,1
Koko maa	565 955	3,3	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,7

Teollisuus, kauppa ja rakentaminen suurimmat toimialat Pohjois-Savossa

Pohjois-Savon aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010– 2022 (12 v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	16 317	3,8	4,8	4,9	-0,3	9,4	11,1
Teollisuus	5 370	4,4	4,3	5,9	0,3	15,3	15,2
Kaivostoiminta ja louhinta	75	5,3	1,8	-11,2	5,0	-50,0	11,5
Elintarviketeollisuus	803	4,0	7,0	4,0	5,4	5,7	8,6
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	1 258	6,4	1,5	4,9	1,8	39,6	4,2
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	384	-1,5	3,6	2,5	-19,6	12,3	17,9
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	1 490	4,1	4,0	7,4	3,4	-4,5	12,3
Metalliteollisuus	1 739	4,3	4,6	6,9	4,3	-2,0	12,0
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	202	7,0	9,8	3,5	8,8	19,0	13,2
Kulkuneuvojen valmistus	85	3,1	5,9	3,8	15,7	9,6	3,1
Muu teollisuus	873	8,5	1,9	8,7	-3,8	96,3	47,9
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	149	2,8	5,3	13,7	-9,1	-0,6	18,1
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	922	2,9	3,4	4,7	-4,9	6,8	12,1
Tietojenkäsittelypalvelu	223	4,6	1,9	7,6	6,8	0,6	14,4
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	1 997	5,4	11,1	3,7	3,2	5,1	9,1
Tukku- ja vähittäiskauppa	4 392	2,3	3,2	2,1	0,6	6,8	5,8
Yrityspalvelut	715	4,5	6,4	3,6	0,8	7,9	7,1
Matkailuklusteri	329	2,1	0,6	6,3	-25,9	10,9	19,4
Lääke- ja terveysteknologia	117	5,9	12,1	12,2	14,5	19,3	-3,8
Energiateknologiaklusteri	846	2,8	0,1	6,8	17,4	-17,3	15,3

Pohjois-Savon talous jatkaa vahvaa kasvua

Vuonna 2021 koronan jälkeen alkanut kasvu liikevaihdossa jatkui vuonna 2022. Kasvua Pohjois-Savossa oli 11,1 %, kun sitä vuonna 2021 oli 9,4 %. Koko maassa liikevaihto nousi 15,7 %, mutta vuonna 2020 liikevaihto laski koko maassa selvästi enemmän kuin Pohjois-Savossa.

Vuonna 2022 Pohjois-Savon kaikkien toimialojen yhteenlaskettu alv:n alainen liikevaihto oli 16,3 mrd. €. Liikevaihto kasvoi vuoden takaisesta 1,6 mrd. € ja on nyt korkeimmalla tasolla kuin koskaan seurannan aikana. Samoin kasvuvauhti on 2020-luvun alkuvuosina ollut voimakkaampaa kuin 2010-luvulla.

Kasvusta huolimatta liikevaihdon kehitys vaihteli merkittävästi toimialoittain niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa. Koko maassa kaikkien seurannassa olevien toimialojen liikevaihto kasvoi vuonna 2022. Pohjois-Savossa liikevaihto kasvoi muilla aloilla paitsi lääke- ja terveysteknologiassa.

Pohjois-Savon teollisuus jatkoi yhä kasvuaan, ja viime vuonna liikevaihto kasvoi 15,2 %. Kasvua kertyi eniten ensimmäisellä puolivuosisikolla. Koko maassa teollisuuden liikevaihto kasvoi 22,4 %. Teollisuuden liikevaihdon pitkän aikavälin kasvu on ollut Pohjois-Savossa koko maata parempaa, keskimäärin 4,4 % vuodessa. Koko maassa

teollisuuden liikevaihdon pitkän aikavälin kasvu on 3,2 %.

Maakunnan metalliteollisuus kasvoi viime vuonna 12,0 %. Lukuun ottamatta vuoden 2021 pientä notkahdusta, sillä on takanaan monta kasvun vuotta. Alan suurin ryhmä on metallituotteiden, koneiden ja laitteiden valmistus, jonka liikevaihto parani 12,3 %, kun vuonna 2021 se oli -4,5 %. Koko maassa alan liikevaihto kasvoi jopa 21,0 %. Osa valmistavan teollisuuden liikevaihdosta kirjautuu korjaus- ja asennuspalveluihin.

Metalliteollisuuden liikevaihdon arvo oli Pohjois-Savossa noin 1,7 mrd. € eli 10 % kaikkien toimialojen liikevaihdosta. Koko maan metalliteollisuus on kasvanut vuodesta 2017 alkaen ja viime vuonna kasvua oli jopa 19,5 %.

Elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa seitsemättä vuotta peräkkäin, ja vuonna 2022 kasvua kertyi 8,6 %. Koko maassa liikevaihto kasvoi 11,3 %. Pitkällä aikavälillä elintarviketeollisuuden kehitys on ollut Pohjois-Savossa keskimäärin 4,0 % ja koko maassa 1,9 % vuodessa. Pohjois-Savon osuus elintarviketeollisuuden koko maan liikevaihdosta on 6,2 %. Osa elintarviketeollisuuden liikevaihdosta kirjautuu kauppaan, mm. marjanjalostuksessa ja -välityksessä.

Metsäteollisuuden liikevaihto kääntyi Pohjois-Savossa voimakkaaseen kasvuun vuonna 2021. Vuonna 2022 kasvu jatkui, mutta ei enää yhtä voimakkaana. Kasvu painottui alkuvuoteen ja loppuvuoden liikevaihtokehitys oli negatiivinen. Vuonna 2022 mekaanisen puunjalostuksen liikevaihto kasvoi 4,2 % ja alan liikevaihto oli Pohjois-Savossa noin 1,3 mrd. €, joka on 11,3 % koko maan mekaanisen puunjalostuksen liikevaihdosta. Koko maan tilanne mekaanisen puunjalostuksen liikevaihdon osalta on samanlainen kuin Pohjois-Savossa. Liikevaihto kasvoi voimakkaasti vuonna 2021 ja tasoittui vuonna 2022 ollen 5,9 %. Alan pitkän aikavälin kehitys on ollut Pohjois-Savossa keskimäärin 6,4 % vuodessa, koko maassa 3,6 %.

Alkuvuonna Pohjois-Savossa ja koko maassa puunjalostuksen liikevaihto kasvoi vielä voimakkaasti mutta kääntyi selvään laskuun.

Sellu- ja kartonkiteollisuuden liikevaihdossa on voimakkaita vuositasen vaihteluita. Vuonna 2020 liikevaihto supistui voimakkaasti (-19,6 %) ja vuonna 2021 kasvua kertyi 12,3 %. Vuonna 2022 kasvua oli 17,9 %. Koko maassa alan liikevaihtokehitys on ollut viime vuodet samansuuntainen.

Sellu- ja kartonkialan pitkän aikavälin kehitys on seurannassa olevista toimialoista heikoin. Ainoana alana sen liikevaihto on laskenut Pohjois-Savossa. Laskua on ollut keskimäärin -1,5 % vuodessa. Koko maassa alan liikevaihto on noussut 1,3 % vuodessa.

Myös energiateknologian liikevaihto on heilahdellut voimakkaasti. Vuonna 2021 se laski 17,3 %, kun taas vuonna 2020 kasvua kertyi 17,4 %. Vuonna 2022 alan liikevaihto kasvoi 15,3 %. Vuositasen vaihtelut voivat olla merkittäviä mm. suurten tilausten kirjautumisajankohdan vuoksi. Euromääräinen liikevaihto oli Pohjois-Savossa 846 milj. €, kun se vuonna 2021 oli 765 milj. €.

Koko maassa energiateknologia-alan liikevaihdon kasvu jatkui (20,8 %). Pitkän aikavälin kasvu oli Pohjois-Savossa 2,8 % ja koko maassa on 4,0 %.

Muussa teollisuudessa vuoden 2021 ja 2022 olivat voimakkaan kasvun vuosia. Viime vuonna kasvua kertyi 47,9 %. Syynä voimakkaaseen kasvuun on raaka-aineiden tuonnin heikkeneminen Venäjältä ja hintojen nousu Ukrainan sodan seurauksena. Vuonna 2023 tilanne on kuitenkin tasoittumassa.

Rakentamisessa liikevaihto on kasvanut Pohjois-Savossa vuodesta 2016 ja vuonna 2022 kasvua oli 9,1 %. Rakentamisen kasvu oli aavistuksen voimakkaampaa alkuvuonna ja hiipui hieman loppuvuotta kohden. Koko maassa kasvua oli 9,0 %. Rakentamisen osuus Pohjois-Savon aluetaloudesta on 12,2 %, kun se koko maassa on 8,9 %. Pitkän aikavälin vuosikasvu on Pohjois-Savossa ollut 5,4 % ja koko maassa 4,7 %.

Kuljetusalan liikevaihto kasvoi vuonna 2022 Pohjois-Savossa 12,1 %. Edellisenä vuonna kasvua oli 6,8 %. Koko maassa kasvu oli vuonna 2021 8,1 % ja vuonna 2022 17,6 %. Kuitenkin pitkän aikavälin keskimääräinen kasvu on Pohjois-Savossa 2,9 % ja koko maassa 1,7 %. Kuljetusalan

kehitykseen heijastuu vahvasti muun muassa rakentamisen, teollisuuden ja kaupan kehitys.

Yrityspalvelujen (KIBS) toimialoilla liikevaihdon kasvu oli vuonna 2022 7,1 %, eli suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna. Alan pidemmän ajan kasvu on hyvä, keskimäärin 4,5 % vuodessa. Alalla on uusia nopeasti kasvavia tieto- ja terveystekniikkaan suuntautuneita yrityksiä, jotka lisäävät vientiä. Koko maassa yrityspalvelujen liikevaihto nousi 8,0 % vuonna 2022. Pitkän ajan kasvu on lähes samalla tasolla Pohjois-Savon kanssa.

Tietojenkäsittelypalvelun kasvu jatkui yhden maltillisemmän vuoden jälkeen voimakkaampana ja kasvua kertyi 14,4 %. Myös pitkän aikavälin kasvu on hyvä, 4,6 % vuodessa. Koko maassa viime vuoden kasvu oli 12,8 % ja pitkän aikavälin kehitys 8,8 %

Kaupan alan kehitys kääntyi selvään kasvuun vuonna 2021 heikomman vuoden 2020 jälkeen ja myös vuonna 2022 kasvua kertyi 5,8 %. Kasvu ajoittui tasaisesti vuoden molemmille puoliskoille. Kaupan alan liikevaihdon osuus kaikista toimialoista oli Pohjois-Savossa 27 % ja koko maassa 26 %.

Koko maassa kaupan alan liikevaihto nousi 8,0 %. Myös koko maassa kasvu oli vahvaa molemmilla vuosipuoliskoilla. Pitkän aikavälin vuosikasvu on Pohjois-Savossa ja koko maassa samalla tasolla (2,3 %).

Matkailun liikevaihto kääntyi kasvuun Pohjois-Savossa vuonna 2021 koronan jälkeen ja vuonna 2022 kasvu on ollut vieläkin voimakkaampaa (19,4 %) painottuen vuoden ensimmäiselle puoliskolle. Koko maassa alan liikevaihto koheni vuonna 2022 36,5 % ja kuten Pohjois-Savossakin, kasvu painottui selkeästi vuoden ensimmäiselle puoliskolle. Matkailun liikevaihdon arvo on vielä hieman alle koronavuosien tason.

Vuonna 2022 matkailualan liikevaihdon osuus kaikista toimialoista oli Pohjois-Savossa 2,0 %. Matkailun toimialalla tulee huomioida myös välilliset vaikutukset, jolloin painoarvo nousisi noin 5–7 %:iin.

Terveysklusteri sisältää tässä seurannassa lääkekehityksen, lääkevalmistuksen, alan konsultoinnin sekä terveystekniikan mittalaitteet. Alalla on Pohjois-Savossa takana useita vahvan kasvun vuosia, mutta vuonna 2022 liikevaihto laski -3,8 % jakautuen tasaisesti molemmille vuosipuoliskoille. Alan pitkän aikavälin kasvu on edelleen hyvä, keskimäärin 5,9 % vuodessa. Koko maassa terveysteknologian liikevaihto kasvoi 13,6 % ja pitkän aikavälin kasvu on 4,4 %. Terveysklusteri on nostettu yhdeksi maakunnan kärkialoista, mutta vielä toistaiseksi sen aluetaloudelliset vaikutukset ovat olleet vähäisiä. Alan yritysten liikevaihdon osuus kaikista aloista on 0,7 %. Alalle on tehty ja suunnitteilla suuria investointeja, jotka tulevat realisoitumaan lähivuosien aikana.

Koko maan aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010– 2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	565 955	3,3	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,7
Teollisuus	193 351	3,2	6,3	3,4	-5,7	12,8	22,4
Kaivostoiminta ja louhinta	2 819	5,2	7,5	-3,3	6,9	10,9	17,1
Elintarviketeollisuus	12 959	1,9	1,6	2,6	-0,9	3,0	11,3
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	11 117	3,6	2,5	-1,3	-3,2	29,0	5,9
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	25 948	1,3	8,3	-3,4	-17,3	15,3	19,1
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	54 904	4,3	6,7	0,8	-1,6	16,1	21,0
Metalliteollisuus	96 658	3,3	5,7	7,3	1,2	10,4	19,5
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	36 298	1,4	4,0	18,5	6,4	3,0	18,7
Kulkuneuvojen valmistus	5 078	5,6	4,2	6,4	-2,1	2,7	11,6
Muu teollisuus	36 649	4,9	10,4	2,5	-17,1	20,8	48,2
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	3 531	3,8	8,8	5,5	-2,2	5,3	13,0
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	37 285	1,7	1,9	2,3	-13,7	8,1	17,6
Tietojenkäsittelypalvelu	18 408	8,8	11,3	8,4	5,1	7,0	12,8
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	50 257	4,7	6,9	3,1	1,4	5,6	9,0
Tukku- ja vähittäiskauppa	148 698	2,3	3,8	1,1	-0,5	9,0	8,0
Yrityspalvelut	45 380	4,6	6,1	5,5	-0,4	7,6	8,0
Matkailuklusteri	11 402	3,2	4,5	5,4	-32,2	12,0	36,5
Lääke- ja terveysteknologia	4 185	4,4	1,9	4,0	0,2	2,5	13,6
Energiateknologiaklusteri	10 644	4,0	7,6	8,1	3,2	12,0	20,8

Liikevaihto kasvussa kaikilla seuduilla

Yritysten kaikkien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) seuduittain v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Alue	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010– 2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kuopion seutu	9 340	4,4	6,1	6,7	-0,3	11,5	12,5
Ylä-Savon seutu	3 067	3,6	4,6	3,3	-4,9	9,0	9,6
Varkauden seutu	2 438	1,7	3,6	2,7	2,9	-1,0	12,9
Sisä-Savon seutu	1 291	5,1	0,4	4,0	3,3	24,7	1,7
Koillis-Savon seutu	176	0,3	-2,4	-6,2	10,8	-26,2	9,9
Pohjois-Savo	16 317	3,8	4,8	4,9	-0,3	9,4	11,1
Koko maa	565 955	3,3	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,7

Vuonna 2022 yritysten liikevaihdon kasvu oli nopeinta Varkauden (12,9 %) ja Kuopion (12,5 %) seuduilla. Kasvu oli hyvää myös Koillis-Savon (9,9 %) ja Ylä-Savon (9,6 %) seuduilla. Sisä-Savossa kasvu oli 1,7 %.

Liikevaihdon arvo oli viime vuonna suurin Kuopion seudulla, 9,3 mrd. €. Ylä-Savossa liikevaihdon arvo oli 3,1 mrd. €, Varkauden seudulla 2,4 mrd. €, Sisä-Savossa 1,3 mrd. €.

Kuopion seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010– 2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	9 340	4,4	6,1	6,7	-0,3	11,5	12,5
Teollisuus	1 799	5,9	5,7	7,4	-0,2	35,4	28,5
Elintarviketeollisuus	261	5,1	12,4	5,1	9,7	10,8	4,9
Muu teollisuus	766	9,6	4,2	13,2	-3,8	114,6	51,7
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	82	-0,6	5,8	11,3	19,0	-6,7	11,7
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	210	4,4	-0,9	1,9	-8,0	11,9	31,0
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	1 551	6,0	13,1	7,2	2,6	6,1	9,2
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	207	5,9	5,2	1,7	-4,2	18,3	14,5
Metalliteollisuus	334	6,1	8,2	3,4	3,4	20,1	12,5
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	98	10,1	17,8	6,1	17,8	25,4	8,4
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	47	-0,6	6,2	11,7	-20,1	0,4	8,7
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	595	3,0	3,6	6,5	-4,3	5,1	12,0
Tietojenkäsittelypalvelu	214	4,6	1,6	8,3	7,2	0,4	14,2
Tukku- ja vähittäiskauppa	2 702	3,0	3,5	3,1	1,8	6,9	5,4
Yrityspalvelut	573	5,1	9,6	2,1	1,4	9,0	7,3
Matkailuklusteri	231	2,7	1,5	7,8	-25,7	10,9	19,1
Lääke- ja terveysteknologia	114	6,0	12,1	12,1	14,7	19,4	-3,8
Energiateknologiaklusteri	148	6,9	1,9	4,8	-5,5	34,5	29,0

Kuopion seudulla koko yritystoiminnan liikevaihto kasvoi viime vuonna 12,5 %. Liikevaihto on kasvanut useimpina vuosina, mutta vuonna 2020 korona löi oman leimansa kehitykseen ja liikevaihdossa ei tapahtunut muutosta.

Liikevaihdoltaan Kuopion seudun suurin toimiala on kauppa (2,7 mrd. €), jonka liikevaihto on kasvanut tasaisesti viime vuosina. Vuonna 2022 ala kasvoi 5,4 %, ja keskimääräinen vuosimuutos oli 3,0 %. Kaupan alan liikevaihdon osuus kaikista toimialoista oli 29 %. Osuus seudun liikevaihdosta on supistunut, sillä vuonna 2010 osuus oli vielä 34 %.

Seudun toiseksi suurin ala on rakentamisen ohi siirtynyt teollisuus, joka jatkoi voimakasta kasvua vuonna 2022. Kasvua oli 28,5 %, kun sitä vuonna 2021 oli 35,4 %. Alan liikevaihto oli 1,8 mrd. €, kun se vielä vuonna 2020 oli 1,0 mrd. €. Teollisuuden vahvan kehityksen taustalla on muu teollisuus (pääasiassa kemianteollisuus), metalliteollisuus ja sähkö- ja elektroniikkateollisuus.

Useita vuosia jatkunut voimakas rakentamisen kasvu näyttää hieman hiipuvan. Kasvua kertyi kuitenkin vielä 9,2 %, mutta kasvu painottui alkuvuodelle. Alan liikevaihto on kaksinkertaistunut reilussa 10 vuodessa. Rakentamisen painoarvo Kuopion seudun

aluetaloudessa on kasvanut. Alan osuus seudun liikevaihdosta on noussut 17 %:iin, kun vuonna 2006 osuus oli 14 %.

Elintarviketeollisuuden kehitys jatkoi useita vuosia jatkunutta vahvaa kehitystä, ja liikevaihdon arvo nousi 4,9 %. Pitkän aikavälin kasvu on 5,1 %, joka on hieman parempi kuin Pohjois-Savossa keskimäärin (4,0 %).

Mekaanisen puunjalostuksen liikevaihto heikkeni voimakkaasti vuosina 2014–2015 Karelia Upofloorin ja Fenestran toimintojen alasajon seurauksena. Tämän jälkeen liikevaihto on kasvanut hyvin lukuun ottamatta vuotta 2021 ja viime vuonna kasvua kertyi 11,7 %. Kartongin ja painotuotteiden valmistuksessa tyypillisiä ovat olleet voimakkaat vuositason vaihtelut. Pitkän aikavälin kasvu on -0,6 %.

Metalliteollisuudessa on takana jo useita kasvun vuosia. Viime vuonna kasvua kertyi 12,5 %. Pitkän aikavälin kasvu on 6,1 % vuodessa. Kuljetusalan liikevaihto kääntyi uudelleen kasvuun vuonna 2021 ja vuonna 2022 kasvua kertyi jo 12,0 %. Alan kehitykseen heijastuu muun muassa rakentamisen, teollisuuden ja kaupan kehitys.

Kuopion seudulle keskittyvässä muussa teollisuudessa vuodet 2021 ja 2022 olivat voimakkaan kasvun vuosia. Viime vuonna kasvua kertyi 51,7 %. Syynä voimakkaaseen kasvuun on raaka-aineiden tuonnin heikkeneminen Venäjältä ja hintojen nousu Ukrainan sodan seurauksena. Vuonna 2023 tilanne on kuitenkin tasoittumassa.

Tietojenkäsittelypalvelun liikevaihto kasvoi voimakkaasti (14,2 %) yhden maltillisemman vuoden jälkeen. Ala on kasvanut voimakkaasti pitkän aikavälin seurantajakson aikana. Kasvua on keskimäärin ollut 4,6 % vuodessa, ja alan liikevaihto on kaksinkertaistunut reilussa 10 vuodessa.

Yrityspalveluiden volyyymi on niin ikään kasvanut pitkän aikavälin seurantajakson aikana vahvasti. Liikevaihto on kasvanut keskimäärin 5,1 % vuodessa, ja alan liikevaihto on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2006. Viime vuonna kasvu oli 7,3 %.

Pääasiassa Kuopion seudulle keskittyvässä terveysteknologiassa liikevaihto kasvoi voimakkaasti usean vuoden ajan, mutta viime vuonna liikevaihdon arvo laski -3,8 %. Kehitykseen vaikutti toisen vuosipuoliskon epävarmuus, lyhyen ajan näkymät, globaali talouskriisi ja tästä seurannut toimijoiden säästötoimet sekä keskittyminen kehitysohjelmissa. Liikevaihdon volyyymi vuonna 2022 oli 114 milj. €, kun se vuonna 2010 oli vain 53 milj. €. Alalle on tehty ja suunnitteilla suuria investointeja, jotka tulevat realisoitumaan lähivuosien aikana.

Matkailu romahti vuonna 2020, ja alan liikevaihto laski Kuopion seudulla -25,7 %. Lasku oli samalla tasolla koko maakunnassa. Vuonna 2021 palattiin kasvu-uralle (10,9 %) ja vuonna 2022 kasvua kertyi 19,1 %. Kuopion seudun osuus koko maakunnan matkailualan liikevaihdosta oli 70 %. Matkailualaan kohdistuu suuria odotuksia, investointeja ja suunnitelmia, joiden realisoitumista odotetaan.

Ylä-Savon seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010–2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	3 067	3,6	4,6	3,3	-4,9	9,0	9,6
Teollisuus	1 388	5,2	5,8	3,8	-6,0	11,7	8,6
Elintarviketeollisuus	384	3,3	7,6	1,6	4,3	3,9	6,6
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	241	5,1	-3,0	1,9	1,1	5,9	9,9
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	213	4,0	7,6	-9,3	4,2	3,4	7,9
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	548	6,7	9,7	10,0	-15,6	21,3	7,6
Metalliteollisuus	680	6,3	8,7	8,4	-13,1	19,9	8,3
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	163	3,2	5,6	3,6	-6,3	7,4	14,4
Tukku- ja vähittäiskauppa	980	1,9	3,2	2,2	-5,1	7,6	8,8
Yrityspalvelut	61	2,4	2,6	22,3	1,6	0,8	2,6
Matkailuklusteri	49	1,3	-1,0	3,3	-26,0	8,0	24,1

Ylä-Savossa yritysten liikevaihdon kasvu on vuosina 2010–2022 ollut keskimäärin 3,6 % vuodessa eli koko maan kasvua (3,3 %) parempaa. Vuoden 2020 notkahduksen jälkeen liikevaihto on kasvanut noin 9,0 % vuosivauhdilla.

Liikevaihtokehityksen taustalla on erityisesti teollisuus, sillä Ylä-Savon liikevaihdosta 45 % syntyy teollisuuden toimialalla. Viime vuonna teollisuuden liikevaihto kasvoi 8,6 %.

Metalliteollisuus on viime vuodet ollut Ylä-Savon kasvun veturi. Pitkän ajan vuosikasvu on keskimäärin 6,3 % vuodessa, mikä on Pohjois-Savon maakunnan (4,3 %) ja koko maan (3,3 %) keskimääräistä kasvua voimakkaampi. Alan useita vuosia jatkunut vahva kasvu tyrehtyi (-13,1 %) koronavuonna 2020, mutta palasi voimakkaasti kasvu-uralle vuonna 2021 (19,9 %).

Metalliteollisuuden liikevaihto oli 680 milj. € vuonna 2022. Alan painoarvo seutukunnan taloudelle on kasvanut vuosien saatossa. Liikevaihdon volyymi oli yli kaksinkertainen vuoteen 2010 verrattuna. Vuonna 2010 metalliteollisuuden osuus kaikkien toimialojen liikevaihdosta oli vajaat 16 %, kun vuonna 2022 osuus oli 22 %.

Elintarviketeollisuuden liikevaihdon kasvu oli vaisua vuosina 2012–2015. Vuosina 2016–2018 liikevaihto kasvoi sen sijaan voimakkaasti. Vuonna 2019 kasvu hidastui. Kolme viimeistä vuotta ovat olleet taas keskimääräistä vuosikasvua parempia vuosia. Toimialan merkitys seudun aluetaloudelle on säilynyt melko ennallaan reilun kymmenen vuoden aikana. Elintarviketeollisuuden liikevaihto on ollut noin 12–13 % kaikkien toimialojen liikevaihdosta. Elintarviketeollisuuden liikevaihto ei kokonaan ole kirjautunut seudulle. Koko maakunnan tilasto on elintarvikealan tilastoinnissa luotettavampi (vientitilastoa lukuun ottamatta).

Puutuoteteollisuuden liikevaihdon vuotuiset vaihtelut ovat melko suuria kysynnän ja hintatason muutosten mukaan. Viime vuonna liikevaihto nousi 9,9 % muutaman tasaisemman vuoden jälkeen. Pitkän aikavälin kasvu on 5,1 %. Uuden tilastoseurannan kuntaryhmittelyn vuoksi Keiteleellä oleva puuteollisuus ei ole mukana Ylä-Savon luvuissa vaan Sisä-Savon alueessa.

Kuljetusalan liikevaihto nousi viime vuonna 14,4 % ja takana on toinen kasvuvuosi koronavuoden jälkeen. Teollisuuden ja rakentamisen hyvä vire on aiempina vuosina kiihdyttänyt kuljetusalan

kasvua, joten teollisuuden kehitys heijastuu osaltaan kuljetusalan tilanteeseen.

Ylä-Savossa rakentamisen liikevaihtoa ovat vetäneet erityisesti maatalouden ja teollisuuden investoinnit. Näiden investointien valmistuttua liikevaihto supistui -9,3 % vuonna 2019. Tämän jälkeen alan liikevaihto on ollut jälleen kasvussa ja viime vuonna kasvua kertyi 7,9 %. Vuosina 2016–2018 rakentamisen liikevaihto kasvoi voimakkaasti 8–10 % vuodessa.

Kaupan ala on pitkällä aikavälillä kasvanut keskimäärin 1,9 % vuodessa. Koronavuonna 2020 liikevaihto laski -5,1 %. Vuonna 2021 palattiin

kasvu-uralle (7,6 %) ja viime vuonna kasvua kertyi 8,8 %. Myös Ylä-Savossa kaupan osuus seudun kaikkien toimialojen liikevaihdosta on laskenut. Vuonna 2022 osuus oli 32 %, kun vuonna 2010 se oli 40 %.

Yrityspalveluissa on voimakkaita vuositaso vaihteluita. Viime vuonna alan liikevaihto nousi 2,6 %. Pitkällä aikavälillä liikevaihto on kasvanut 2,4 % vuodessa. Matkailuklusterin liikevaihto on viime vuosina vaihdellen noussut ja laskenut. Vuonna 2020 liikevaihto heikkeni jopa -26,0 %, mutta vuonna 2021 liikevaihto kasvoi jo 8,0 % ja vuonna 2022 24,1 %. Matkailuklusterin liikevaihto on vielä aavistuksen alle vuoden 2019 tason.

Varkauden seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010– 2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	2 438	1,7	3,6	2,7	2,9	-1,0	12,9
Teollisuus	1 236	1,4	4,1	6,1	5,8	-8,8	15,4
Muu teollisuus	31	4,2	3,6	4,7	-7,7	11,3	8,8
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	222	8,3	13,5	1,7	-5,7	67,7	21,4
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	157	3,5	2,4	1,0	2,8	3,8	11,1
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	682	2,1	0,2	6,7	19,2	-23,0	15,1
Metalliteollisuus	701	2,1	0,3	6,5	18,8	-22,6	15,2
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	80	5,6	6,2	17,0	0,2	-7,5	28,8
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	82	2,5	-0,9	0,6	-5,9	11,8	9,2
Tukku- ja vähittäiskauppa	406	-0,2	4,0	-3,6	-0,1	7,6	3,9
Yrityspalvelut	54	1,3	-8,0	-1,5	-6,4	9,2	9,6
Matkailuklusteri	34	0,9	-5,2	4,7	-27,7	13,7	19,0
Energiateknologiaklusteri	676	2,8	-1,3	7,5	21,2	-25,6	14,9

Varkauden seudulla yritysten liikevaihdon vuosikasvu on vuosina 2006–2021 ollut 1,7 %. Seudun liikevaihto pääsi kasvu-uralle 2010-luvun puolivälissä ja vuonna 2020 kasvua oli koronasta huolimatta 2,9 %. Vuonna 2021 liikevaihto säilyi lähes ennallaan mutta viimevuonna kasvua kertyi 12,9 %. Sellu-, kartonki- ja puutuoteinvestoinnit valmistuivat muutama vuosi sitten ja tämä näkyy puutuoteiteollisuuden, metalliteollisuuden ja energiateknologian kehityksessä.

Koko teollisuuden liikevaihto kasvoi viime vuonna 12,9 % yhden heikomman vuoden jälkeen ja takana on muutenkin useampi kasvun vuosi. Viime vuosien hyvästä kasvusta huolimatta Varkauden teollisuuden volyymi, 1,2 mrd. €, on jäljessä huippuvuodesta 2008, jolloin liikevaihto oli yli 1,5 mrd. €. Vuosien 2010–2021 keskimääräinen kasvu on 1,4 %. Teollisuuden osuus alueen liikevaihdosta on 50 % vuonna 2022, mikä on poikkeuksellisen korkea osuus. Ennen vuoden

2009 romahdusta teollisuuden osuus seudun aluetaloudesta oli kuitenkin enimmillään yli 60 %.

Puuteollisuuden liikevaihto kasvoi viime vuonna 21,4 % ja vuonna 2021 jopa 67,7 % Vuosina 2016–2018 kasvua oli 9,9–13,5 % vuodessa. Pitkän aikavälin keskiarvo kääntyi vuonna 2021 positiiviseksi.

Teollisuutta palvelevan koneiden ja laitteiden huollon ja asennuksen liikevaihto kasvoi voimakkaasti vuosina 2014–2016 ja 2018–2019. Vuosi 2017 oli selvästi heikompi vuosi. Viime vuonna liikevaihto nousi jopa 28,8 %, kun vuonna 2021 laskua oli -7,5 %. Alan liikevaihdon muutoksiin vuositason vaikuttaa alueella tehdyt investoinnit. Pitkällä aikavälillä alan liikevaihtokehitys oli pitkään laskeva, mutta on nyt kääntynyt uudelleen nousuun.

Rakentamisessa liikevaihto kasvoi kuudetta vuotta, ja kasvua kertyi 11,1 %. Pitkän ajan kasvu on ollut keskimäärin 3,5 % vuodessa, joskin vuositason vaihtelut ovat olleet suuria, mikä johtuu tehdyistä investoinneista.

Kuljetusalan liikevaihto on vaihdellut vuositason voimakkaasti. Alan liikevaihto kasvoi viime vuonna (9,2 %) vahvasti toista vuotta peräkkäin. Vuosi 2020 oli selvästi heikompi (-5,9 %). Kuljetusalan kehitykseen alueella ovat vaikuttaneet vahvasti puutuoteteollisuus ja rakentaminen.

Kaupan alan kehitys on ollut Varkauden seudulla vaisua ja pitkän aikavälin kehitys on Pohjois-Savon seuduista heikoin. Liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos on -0,2 %. Vuonna 2018 liikevaihto nousi useamman heikon vuoden jälkeen, mutta vuonna 2019 liikevaihto lähti jälleen laskuun. Vuonna 2021 liikevaihto palasi kasvu-uralle (7,6 %) ja viime vuonna kasvua kertyi 3,9 %. Kaupan alan osuus seudun liikevaihdosta (17 %) on pienempi kuin maakunnassa keskimäärin (29 %).

Yrityspalvelujen liikevaihto jatkoi vuonna 2021 alkanutta kasvua kolmen heikomman vuoden jälkeen. Alan keskimääräinen vuosikasvu on 1,3 %.

Matkailuklusterin liikevaihto kääntyi kasvuun muiden seutujen tapaan vuonna 2021 ja vuonna 2022 kasvua oli 19,0 %. Vuonna 2020 liikevaihto laski jopa 27,7 %.

Energiateknologian liikevaihto laski vuosina 2013–2014 huomattavasti. Sen jälkeen ala on kääntynyt kasvuun, joskin vuonna 2018 liikevaihto laski hieman. Vuonna 2020 kasvua kertyi peräti 21,2 %, mutta vuonna 2021 liikevaihto laski -25,6 %. Vuonna 2022 kasvua kertyi 14,9 %. Vuositason vaihtelut voivat olla merkittäviä mm. suurten tilausten kirjautumisajankohdan vuoksi. Vuoden 2008 liikevaihdon taso ylittyi vuonna 2020 ensimmäistä kertaa mutta vuonna 2022 ollaan noin 115 milj. € jäljessä vuoden 2020 tasosta.

Sisä-Savon seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010–2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	1 291	5,1	0,4	4,0	3,3	24,7	1,7
Teollisuus	869	6,6	-0,4	6,5	2,2	37,6	0,1
Elintarviketeollisuus	134	3,2	-2,5	6,4	3,6	0,9	8,5
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	689	8,1	0,7	5,7	2,0	52,8	-1,5
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	49	2,5	4,2	-6,0	2,8	-9,3	8,0
Metalliteollisuus	32	3,8	-1,6	20,2	0,8	5,5	6,8
Tukku- ja vähittäiskauppa	192	1,6	-1,9	2,1	10,5	1,8	2,3
Matkailuklusteri	11	0,5	2,8	-2,9	-20,7	18,3	8,7

Sisä-Savon alueella liikevaihto kasvoi viime vuonna 1,7 %, mutta sitä edelsi voimakkaan kasvun vuosi. Pitkän ajan keskimääräinen kasvu on maakunnan paras (5,1 %).

Teollisuuden liikevaihto säilyi ennallaan vuonna 2022, mutta sitä edelsi huima 37,6 % kasvu vuonna 2021. Teollisuuden kasvu on viime vuosina ollut pääsääntöisesti vahvaa perustuen pääasiassa metsäteollisuuteen. Vuonna 2010 teollisuuden liikevaihto oli 378 milj. €, kun se viime vuonna oli 869 milj. €. Teollisuuden painoarvo aluetaloudelle on merkittävä ja sen osuus kaikkien toimialojen liikevaihdosta on noin 67 %.

Nopeinta pitkän ajan kasvu Sisä-Savossa on sahatavarassa ja puutuotteissa, keskimäärin 8,1 % vuodessa. Vuonna 2021 liikevaihto kasvoi noin 53 %, mutta viime vuonna kasvu supistui -1,5 %. Kasvua kertyi vielä reilusti ensimmäisellä vuosipuoliskolla, mutta toisella puoliskolla liikevaihto kääntyi voimakkaaseen laskuun. Alan liikevaihto on lähes kolminkertaistunut 10 vuodessa ja sen arvo on yli puolet kaikkien toimialojen liikevaihdosta.

Elintarviketeollisuuden liikevaihto jatkoi kasvuaan neljättä vuotta peräkkäin. Viime vuonna kasvua kertyi 8,5 %. Alan liikevaihdon volyyymi oli vuonna 2010 noin 89 milj. € ja vuonna 2022 noin 134 milj. €. Metalliteollisuuden liikevaihto kasvoi 6,8 %, selvästi pitkän ajan keskimääräistä kasvua paremmin.

Rakentamisen liikevaihto kasvoi (8,0 %) yhden vaimuun vuoden. Rakentamisen volyyymi on viime vuosina ollut tasaista yksittäisiä vuosia lukuun ottamatta, ja pitkän ajan kasvu on ollut keskimäärin 2,5 % vuodessa.

Kaupan alan liikevaihto on viime vuosina vaihdellen kasvanut ja supistunut. Vuonna 2020 liikevaihto kääntyi voimakkaaseen nousuun, joka on tasoittunut tämän jälkeen. Viime vuonna kasvua oli 2,3 %. Myös Sisä-Savossa kaupan alan osuus (15 %) seudun liikevaihdosta on Varkauden seudun tavoin pienempi kuin maakunnassa keskimäärin (29 %).

Koillis-Savon seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen liikevaihdon keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010– 2022 (12v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	176	0,3	-2,4	-6,2	10,8	-26,2	9,9
Teollisuus	86	1,2	-5,7	4,0	-7,2	21,5	18,5
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	57	8,1	28,4	-5,8	26,3	8,3	9,4
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	23	-1,7	-5,3	0,1	1,7	17,7	12,2
Tukku- ja vähittäiskauppa	80	2,1	-3,4	2,8	20,1	2,2	1,5
Matkailuklusteri	4	-1,6	26,5	3,7	-32,0	-5,0	16,0

Koillis-Savossa kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto nousi 9,9 % vuonna 2022. Seurannassa mukana olevista toimialoista liikevaihto kasvoi kaikilla toimialoilla, maltillisimmin kaupan alalla.

Seurannan ulkopuolelle jäävien toimialojen kehitystä ja euromääräistä arvoa ei voi johtaa suoraan yllä esitetystä taulukosta, koska seurattujen toimialaryhmät ovat osittain päällekkäisiä. Esimerkiksi teollisuuden sekä rakentamisen ja ei-

metallisten mineraalituotteiden valmistuksen luokkiin kuuluu päällekkäisiä toimialoja. Myös kuljetuksen ja varastoinnin toimialaryhmässä sekä matkailuklusterissa on päällekkäisyyksiä. Näin ollen joidenkin toimialojen tiedot tulevat mukaan kahdesti toimialaryhmien tietoja summatessa.

On myös huomioitava, että Koillis-Savo muodostaa pienen talousalueen, joten yhdenkin yrityksen muutokset voivat heijastua seudun lukuihin voimakkaasti. Lisäksi kasvua verrataan

edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan, jolloin liikevaihdon lasku oli suurta. Koillis-Savon liikevaihto kasvoi vuonna 2022 noin 10 %. Pitkällä aikavälillä kaikkien toimialojen liikevaihdon kehitys on kääntynyt positiiviseksi (0,3 %).

Matkailun liikevaihto laski viime vuonna 16,0 % kahden heikomman vuoden jälkeen. Teollisuuden liikevaihdon trendi oli pitkään laskeva, mutta nyt on palattu kasvu-uralle. Viime vuonna kasvua kertyi 18,5 % pitkällä aikavälillä. Keskimäärin alan liikevaihto on noussut 1,2 % vuodessa.

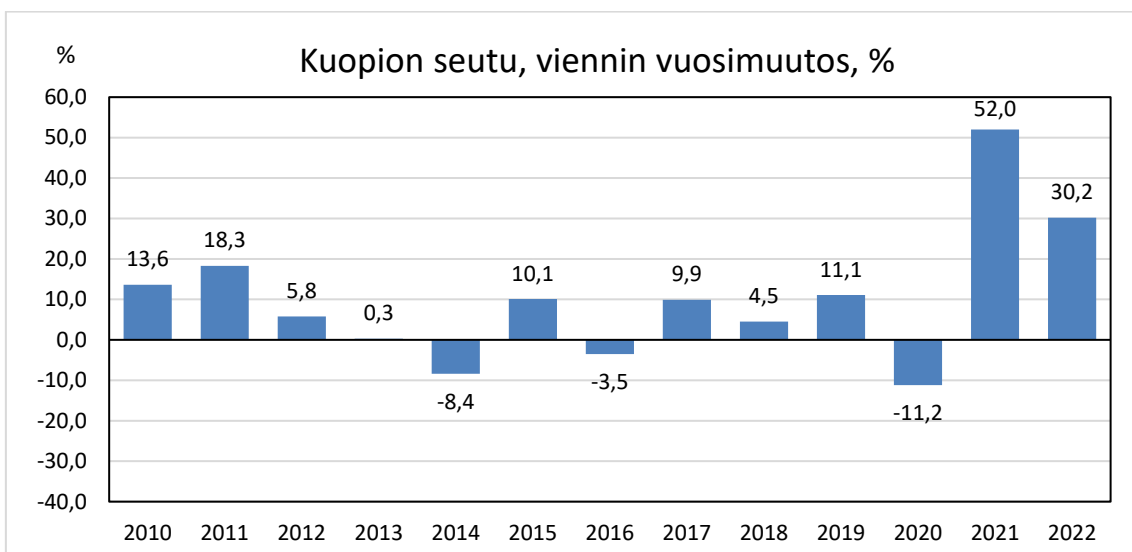
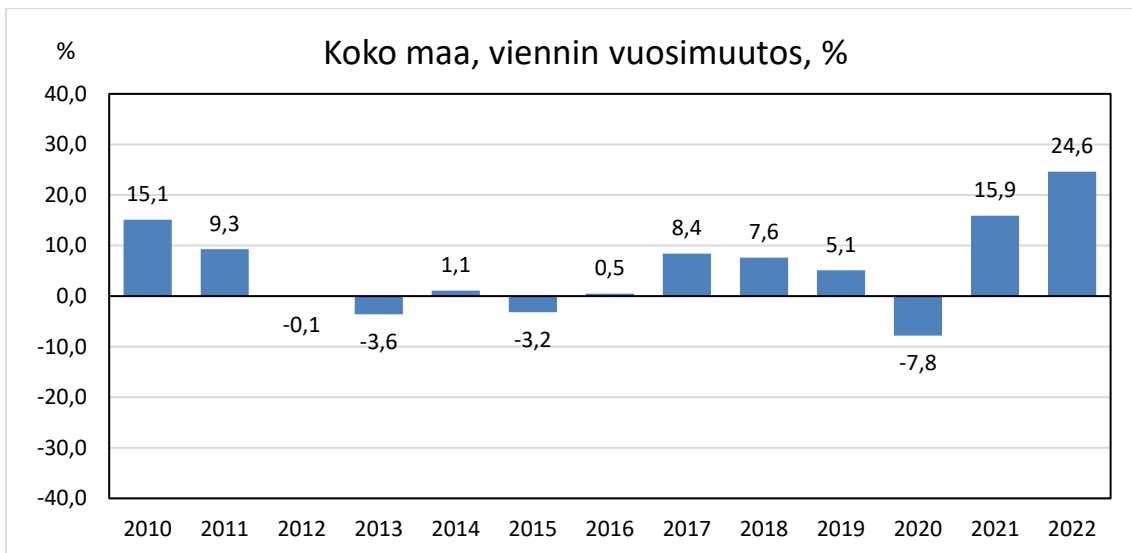
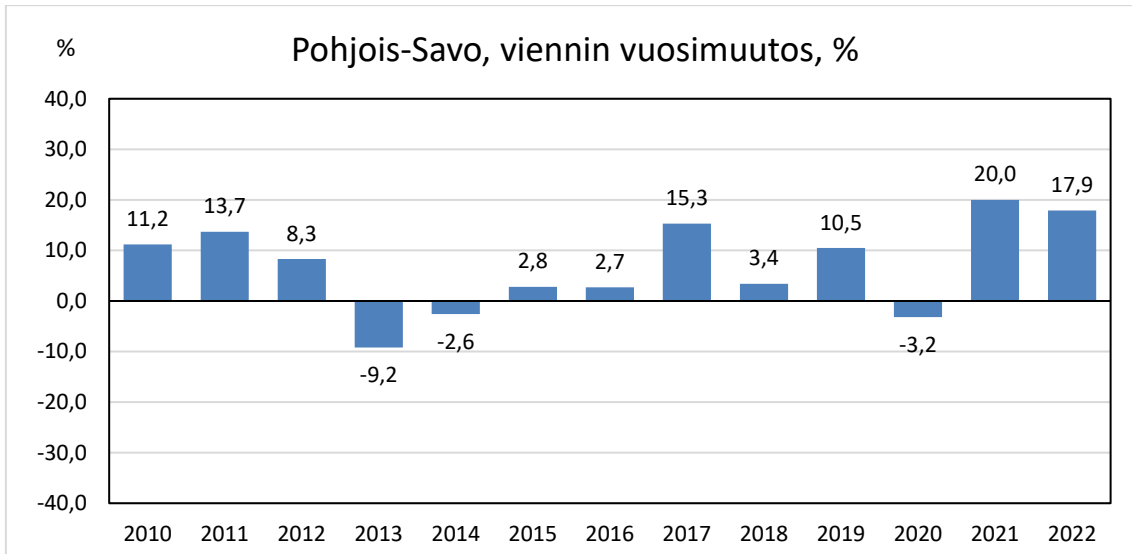
Rakentamisen liikevaihto kasvoi kolmatta vuotta peräkkäin, viime vuonna 9,4 %. Rakentaminen on kehittynyt pitkällä aikavälillä hyvin. Kasvua on ollut keskimäärin 8,1 % vuodessa ja alan liikevaihto on

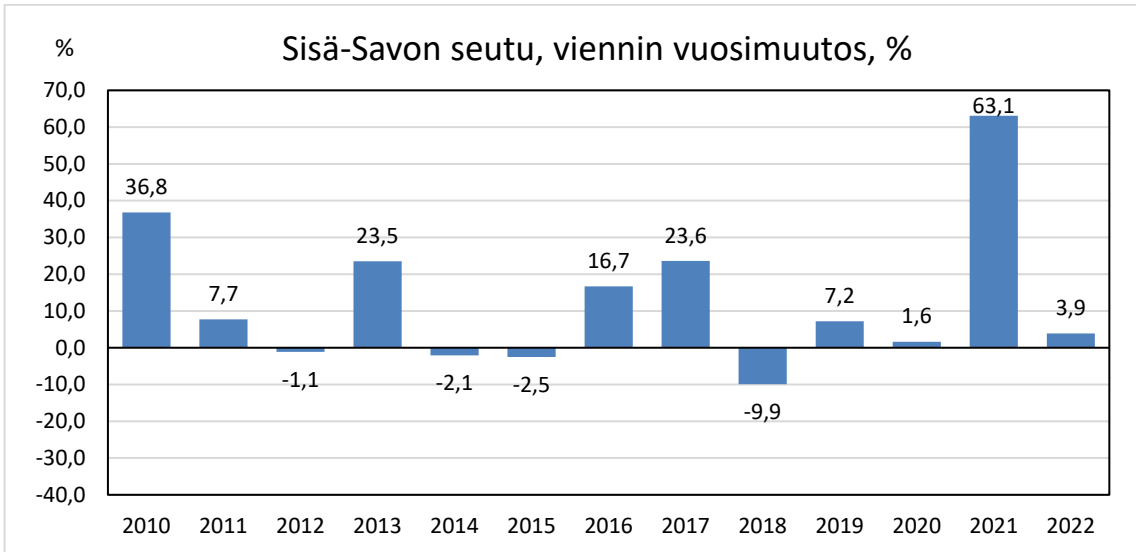
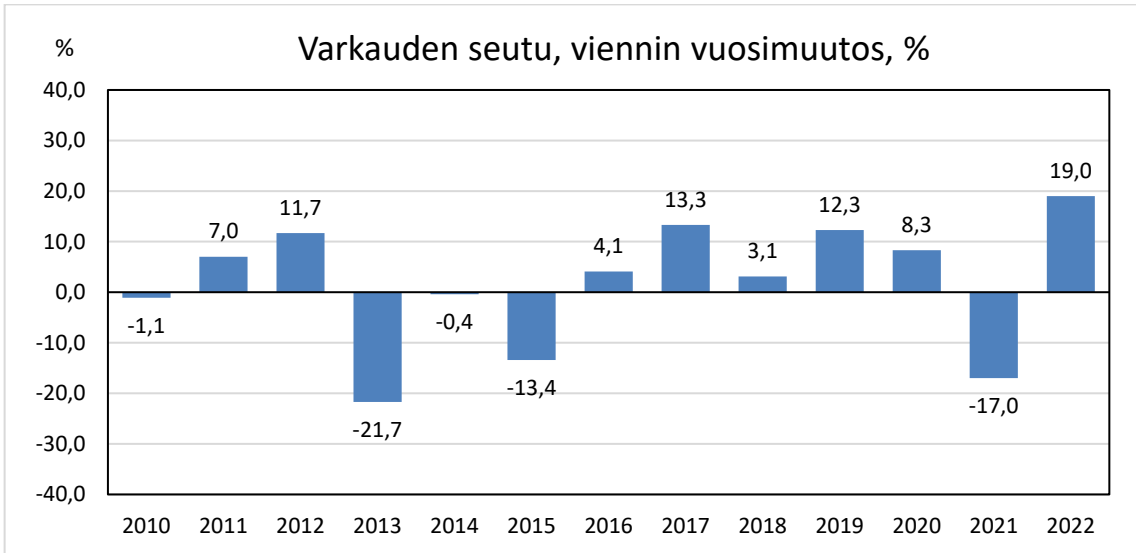
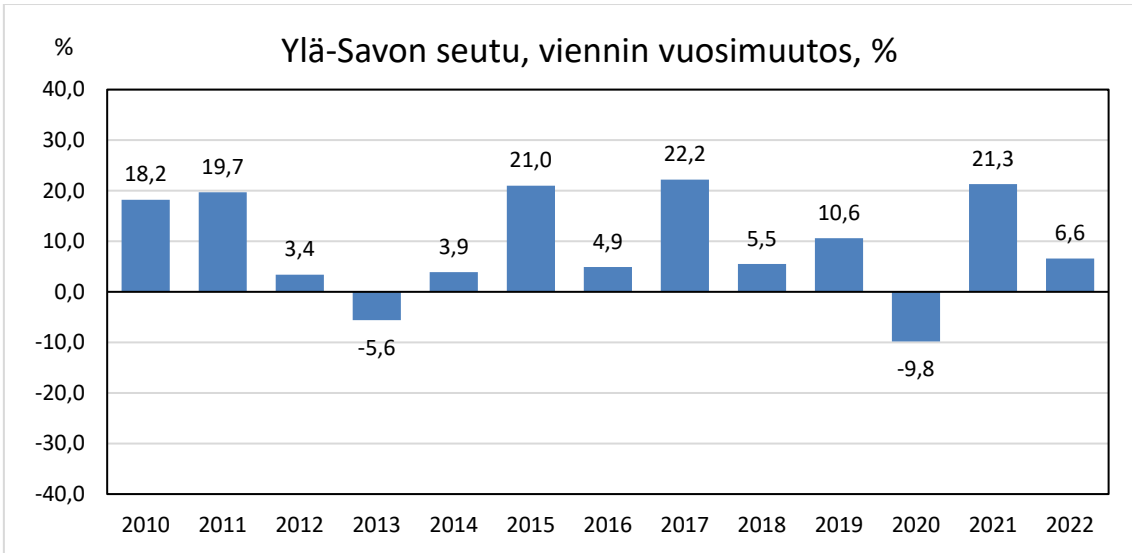
lähes kolminkertaistunut reilussa 10 vuodessa. Koillis-Savon rakennusalan yritykset ovat paljolti sidoksissa mm. Kuopion alueen rakentamiseen, joten muutokset Kuopion seudun rakentamisessa näkyvät myös Koillis-Savon tilastoissa.

Kaupan alalla liikevaihto kasvoi 1,5 %, hieman keskimääräistä kasvua heikommin. Kuljetusalalla kasvua oli viime vuonna 12,2 %. Alan vuotuiset muutokset ovat olleet suuria heijastaen teollisuuden ja rakentamisen kehitystä. Pitkällä aikavälillä liikevaihto on laskenut keskimäärin -1,7 % vuodessa.

Tarkastelussa on syytä muistaa, että aluetalouden volyymiltaan Koillis-Savo on pieni, joten vähäisetkin muutokset voivat saada aikaan suuria vuositasen muutoksia.

1.2 Vienti

Vienti jatkoi vahvaa kasvuaan toista vuotta peräkkäin

Pohjois-Savon aluetalouden suurimpien toimialojen viennin keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	3 105	5,8	3,4	10,5	-3,2	20,0	17,9
Teollisuus	2 491	5,5	1,9	9,8	-0,5	20,7	18,7
Elintarviketeollisuus	15	-0,3	-7,5	-17,2	6,4	2,1	24,8
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	606	8,4	-6,6	4,6	0,7	57,5	5,4
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	339	0,1	3,6	-1,8	-16,3	12,0	25,8
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	838	4,2	1,4	15,7	3,8	-9,5	9,6
Metalliteollisuus	926	4,4	2,5	14,6	5,4	-5,9	9,4
Muu teollisuus	615	11,9	9,4	19,0	-8,7	147,7	50,7
Lääke- ja terveysteknologia	35	5,2	18,7	16,0	17,2	29,7	-4,1
Energiateknologiaklusteri	350	1,0	-7,1	24,9	22,8	-33,3	14,6

Elintarvikkeiden vienti kasvoi vahvasti vuonna 2022 (+24,8 %). Vienti laski voimakkaasti vuosina 2018–2019, mutta tilastossa on todennäköisesti rakenteellinen puute, eikä alueen yritysten kaikki vienti kirjaudu Pohjois-Savoon. Näin ollen elintarviketeollisuuden vuosimuutoksiin tulee suhtautua varauksella. Koko maassa alan vienti kasvoi 16,0 %.

Sahatavaran vienti on kasvanut pitkällä aikavälillä seurannassa olevista toimialoista toiseksi eniten (8,4 %). Viime vuonna kasvua kertyi 5,4 %, mutta sitä edellisellä vuonna jopa 57,5 %. Vuonna 2022 vienti kasvoi voimakkaasti vielä tammikesäkuussa, mutta kääntyi laskuun loppuvuoden aikana. Vuosina 2016–2017 alan vienti kasvoi voimakkaasti, 18–23 % vuodessa. Viennin arvo vuonna 2022 oli noin 606 milj. €, joka on noin 20 % maakunnan kaikkien toimialojen viennin arvosta. Koko maassa alan vienti kasvoi niin ikään 5,4 % ja kasvua kertyi Pohjois-Savon tapaan vain alkuvuonna. Vuosina 2016–2017 vienti oli kovassa kasvussa myös koko maassa mutta pitkän aikavälin kasvu selvästi Pohjois-Savoa maltillisempaa. Pohjois-Savon osuus koko maan sahatavaran viennistä on kasvanut vuosien saatossa ja vuonna 2022 osuus oli 14,5 %.

Pohjois-Savon sellu- ja paperiteollisuudessa vienti kääntyi kasvuun vuonna 2021 ja vuonna 2022

kasvua kertyi 25,8 %. Koko maassa viennin muutos oli lähes samalla tasolla (22,0 %). Pohjois-Savossa alan vienti on säilynyt ennallaan seurantajakson aikana. Koko maassa pitkän aikavälin kehitys on Pohjois-Savoa parempi (2,0 %).

Koko metalliteollisuuden viennin volyymi kasvoi vuonna 2022 9,4 % yhden vaisumman vuoden jälkeen. Koko maassa alan vienti kasvoi puolestaan jopa 20,6 %. Pohjois-Savossa metalliteollisuuden viennin kehitys oli tasaista molemmilla vuosipuoliskoilla, mutta koko maassa viennin kasvu laski hieman loppuvuotta kohden. Pohjois-Savon metalliteollisuus on ollut viime vuosina vahvassa iskussa. Pitkän ajan kasvu on Pohjois-Savossa 4,4 %, koko maassa 3,4 %. Metalliteollisuuden viennin arvo oli Pohjois-Savossa 926 milj. € eli 30 % maakunnan kaikkien toimialojen viennistä.

Metalliteollisuuden viennistä suurin osa syntyy metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitteiden viennistä. Pohjois-Savossa alan viennin kasvu oli 9,6 % vuonna 2022 ja vuosina 2017 ja 2019 vienti kasvoi myös voimakkaasti, 16–21 % vuodessa. Koneteollisuuden osuus Pohjois-Savon viennistä oli viime vuonna lähes 27 %. Koko maassa osuus on noin 18 %. Koko maassa alan liikevaihto kääntyi voimakkaaseen 17,3 % kasvuun parin heikomman

vuoden jälkeen. Vuonna 2022 kasvua kertyi 22,5 %.

Muussa teollisuudessa vuosivaihtelut ovat olleet suuria. Nyt takana on kaksi voimakasta kasvun vuotta ja viime vuonna kasvua kertyi 50,7 %. Vuonna 2021 kasvu oli vielä suurempaa, mutta vuodet 2013–2016 olivat heikkoja vuosia. Koko maassa muun teollisuuden vienti kasvoi 52,7 %. Pitkän aikavälin kasvu on Pohjois-Savossa 11,9 % ja koko maassa 7,3 %. Muun teollisuuden kasvua ovat vauhdittaneet tuonnin hiipuminen Venäjältä ja hintojen nousu Ukrainan sodan seurauksena.

Terveysteknologian vienti laski 2010-luvun ensimmäisellä puoliskolla usean vuoden ajan, mutta sen jälkeen oli useita voimakkaan kasvun vuosia. Viime vuonna vienti laski -4,1 %. Tähän ovat vaikuttaneet mm. toisen vuosipuoliskon

epävarmuus, lyhyen ajan näkymät ja globaali talouskriisi. Alan vienti on lähes kaksinkertaistunut 10 vuodessa ja on nyt 35 milj. €. Pohjois-Savossa ja koko maassa pitkän aikavälin kasvu on lähes samalla tasolla, mutta viime vuonna koko maan vienti kasvoi 16,6 %. Pohjois-Savossa kasvua on ollut pitkällä aikavälillä keskimäärin 5,2 % vuodessa ja koko maassa 5,9 %.

Lähinnä Varkauden seudulle keskittyvän energiateknologian vienti nousi merkittävästi (14,6 %) yhden heikomman vuoden jälkeen. Vuonna 2019 ja 2020 kasvua kertyi reilusti. Alan vienti on vaihdellut voimakkaasti vuosittain niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa. Pitkällä aikavälillä kasvu on kuitenkin ollut kohtalaista: Pohjois-Savossa keskimäärin 1,0 % vuodessa ja koko maassa 4,7 %. Pohjois-Savon osuus koko maan energiateknologian viennistä on noin 10 %.

Koko maan suurimpien toimialojen viennin keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	171 073	4,1	7,6	5,1	-7,8	15,9	24,6
Teollisuus	117 114	3,9	8,2	5,3	-5,6	14,1	25,8
Elintarviketeollisuus	1 748	3,0	-2,0	11,3	3,1	1,3	16,0
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	4 160	5,6	-0,9	-3,0	-8,5	48,9	5,4
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	24 636	2,0	8,1	-3,9	-17,8	15,1	22,0
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	31 247	4,8	8,8	0,9	-0,5	17,3	22,5
Metalliteollisuus	58 959	3,4	7,5	9,9	2,2	9,8	20,6
Muu teollisuus	21 309	7,3	14,9	4,1	-15,6	24,4	52,7
Lääke- ja terveysteknologia	2 850	5,9	1,8	4,1	-3,6	1,4	16,6
Energiateknologiaklusteri	3 615	4,7	16,1	22,8	11,8	2,9	20,3

Vienti kasvoi kaikilla seuduilla, voimakkaimmin Kuopion seudulla

Yritysten kaikkien toimialojen viennin keskimääräinen vuosimuutos (%) seuduittain v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Alue	Milj. € v. 2022	Keskim. v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kuopion seutu	1 325	8,0	4,5	11,1	-11,2	52,0	30,2
Ylä-Savon seutu	680	7,5	5,5	10,6	-9,8	21,3	6,6
Varkauden seutu	710	1,3	3,1	12,3	8,3	-17,0	19,0
Sisä-Savon seutu	382	8,9	-9,9	7,2	1,6	63,1	3,9
Pohjois-Savo	3 105	5,8	3,4	10,5	-3,2	20,0	17,9
Koko maa	171 073	4,1	7,6	5,1	-7,8	15,9	24,6

Vienti kasvoi vuonna 2022 kaikilla seuduilla ja voimakkaimmin Kuopion seudulla (30,2 %) ylittäen koko maan viennin kasvutason. Varkauden seudulla vienti kasvoi 19,0 %, Ylä-Savossa 6,6 % ja Sisä-Savossa 3,9 %. Koillis-Savosta tietoja ei saada seututasolla seudun pienen koon vuoksi.

Viime vuonna Pohjois-Savon viennistä 43 % syntyi Kuopion seudulla, 22 % Ylä-Savossa, 23 % Varkauden seudulla ja 12 % Sisä-Savossa. Kehityksen seurauksena Kuopion asema vahvistui vientitilastoissa.

Kuopion seudun viennin arvo oli viime vuonna maakunnan seuduista korkein 1,3 mrd. € kahden vuoden vahvan kehityksen seurauksena. Vuosi 2020 oli heikompi. Pitkän aikavälin kasvu on 8,0 % eli parempi kuin maakunnassa (5,8 %) ja koko maassa (4,1 %) keskimäärin.

Pitkällä ajanjaksolla Ylä-Savo on vahvistanut asemaansa vientivetoisena seutuna, sillä se on yli kaksinkertaistanut viennin reilussa 10 vuodessa. Ylä-Savon viennin volyymi oli 680 milj. € vuonna 2022. Vuosina 2010–2022 viennin keskimääräinen vuosikasvu on Ylä-Savossa (7,5 %).

Vuonna 2022 vienti nousi Sisä-Savossa 3,9 % kasvun ollessa voimakasta vielä alkuvuonna hiipuen vuoden toisella puoliskolla. Vuosi 2021 oli voimakkaan kasvun vuosi. Viennin volyymi oli 382 milj. € kun se vuonna 2010 oli 127 milj. €. Viennin pitkän aikavälin kasvu (8,9 %) on korkein seutujen välisessä vertailussa.

Varkauden seutu nousi vuonna 2020 viennin arvoltaan suurimmaksi seuduksi, mutta Kuopio palasi ykköspaikalle vuonna 2021. Ylä-Savo on saavuttanut viennin volyymiltaan Varkauden seutua vuosien saatossa.

Teollisuuden viennissä Kuopio on vahvistanut asemaansa viennin arvon ollessa 942 milj. €. Varkauden seudulla teollisuuden viennin volyymi on 651 milj. € ja Ylä-Savon 550 milj. €

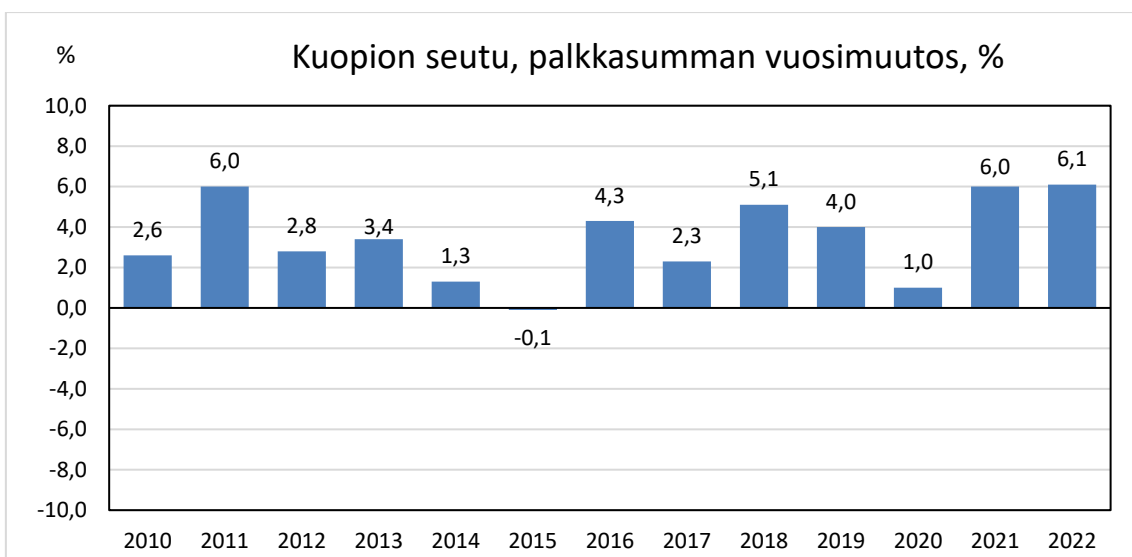
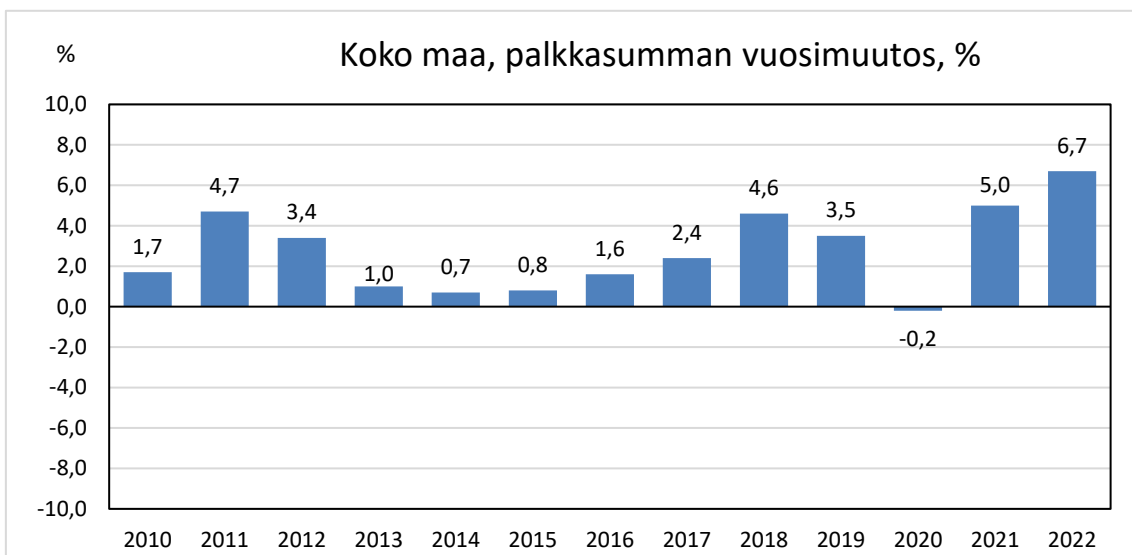
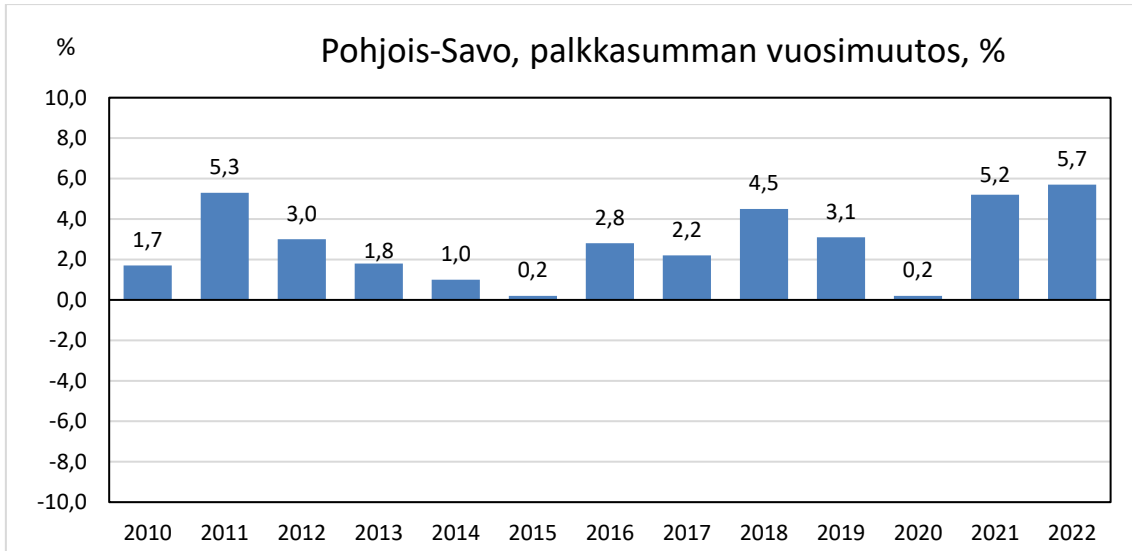
Seuduittain vientitietoja ei saada tarkalla toimialajaolla. Kuopion seudulla teollisuuden vienti kasvoi voimakkaasti, jopa 34,5 %. Ylä-Savossa teollisuuden kasvu oli 6,4 % ja Varkaudessa 18,9 %.

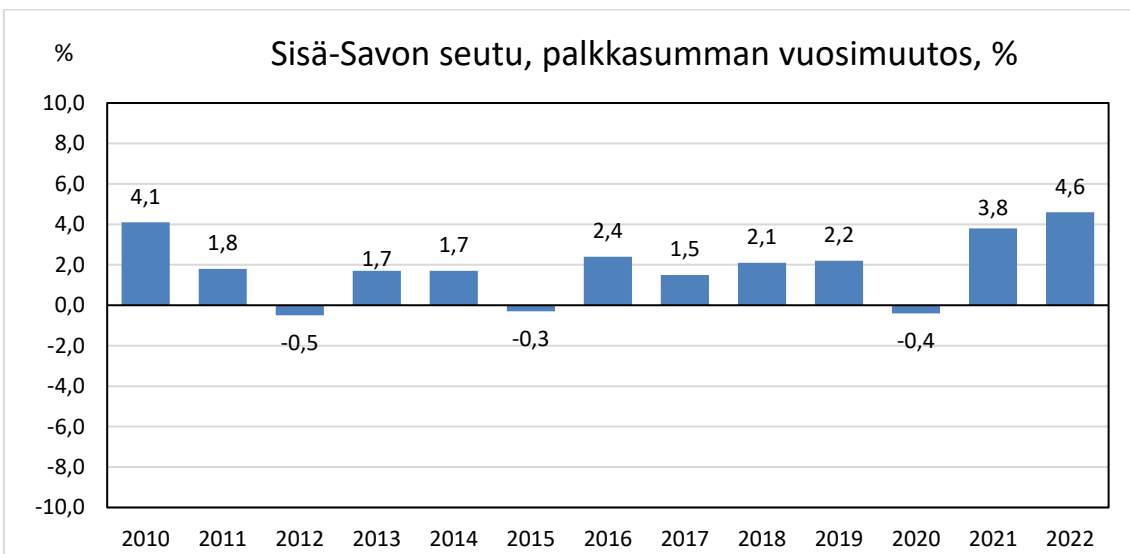
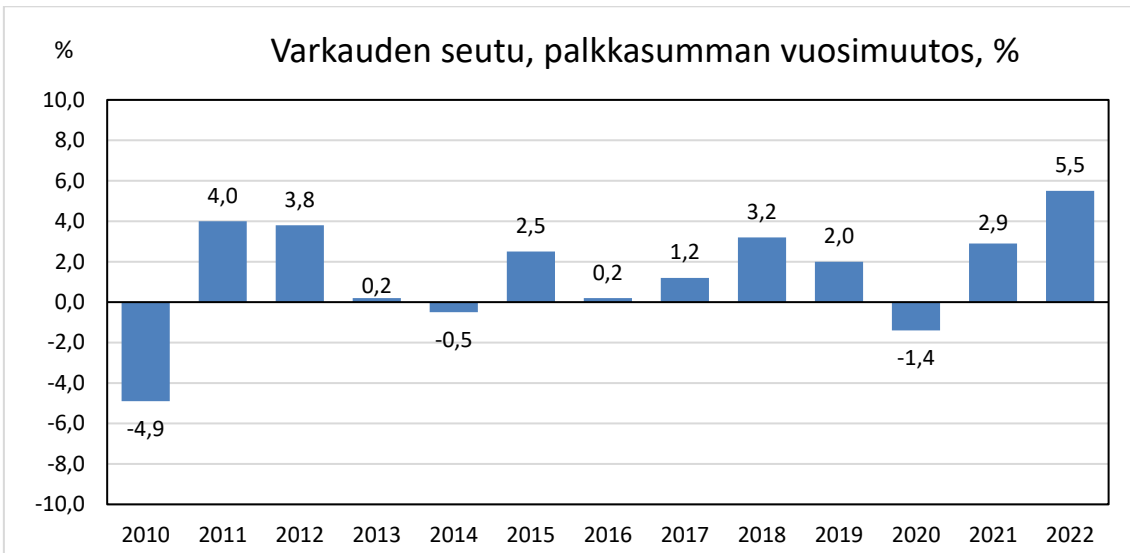
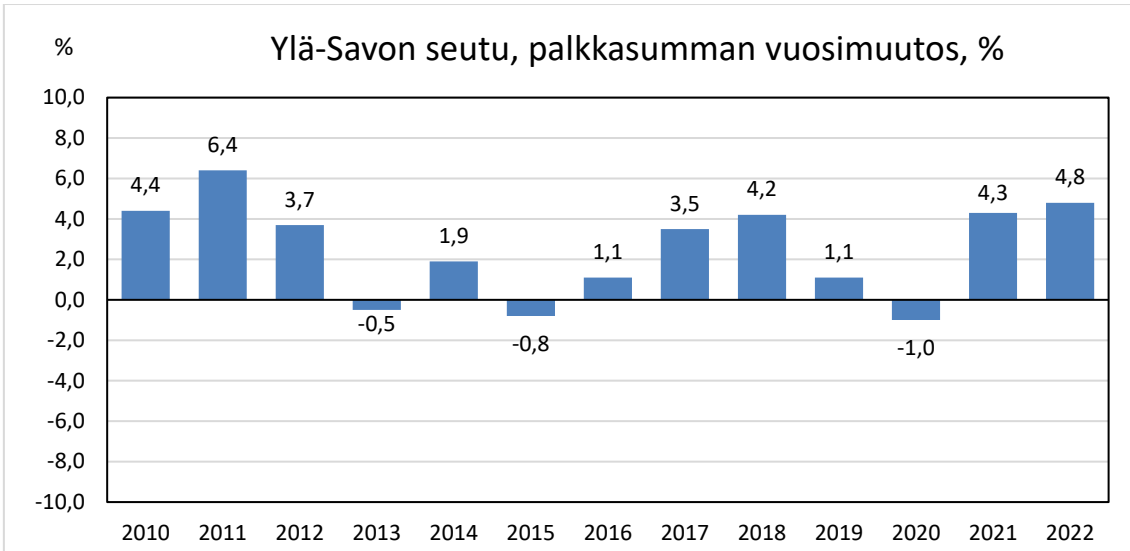
Vuonna 2022 maakunnan metalliteollisuuden vienti kasvoi kokonaisuudessaan 9,4 %. Kuopion seudulla metalliteollisuuden vienti laski -2,2 %, mutta vuonna 2021 kasvua kertyi 41,4 %. Ylä-Savossa metalliteollisuuden vienti nousi 4,4 %, mutta vuonna 2021 kasvua oli 26,7 %. Ylä-Savon metalliteollisuudella on takana vahvoja kasvun vuosia. Vuosina 2015–2019 vuosittainen kasvu vaihteli 10–31 % välillä. Metalliteollisuuden osuus koko Ylä-Savon viennistä oli viime vuonna noin 61 %. Varkauden seudulla metalliteollisuuden viennin arvo nousi 19,5 % vuonna 2022. Myös vuodet 2019–2020 olivat vahvan kasvun vuosia. Energiateknologiassa kehitys on ollut samansuuntainen. Vuonna 2022 kasvua tuli 18,9 %.

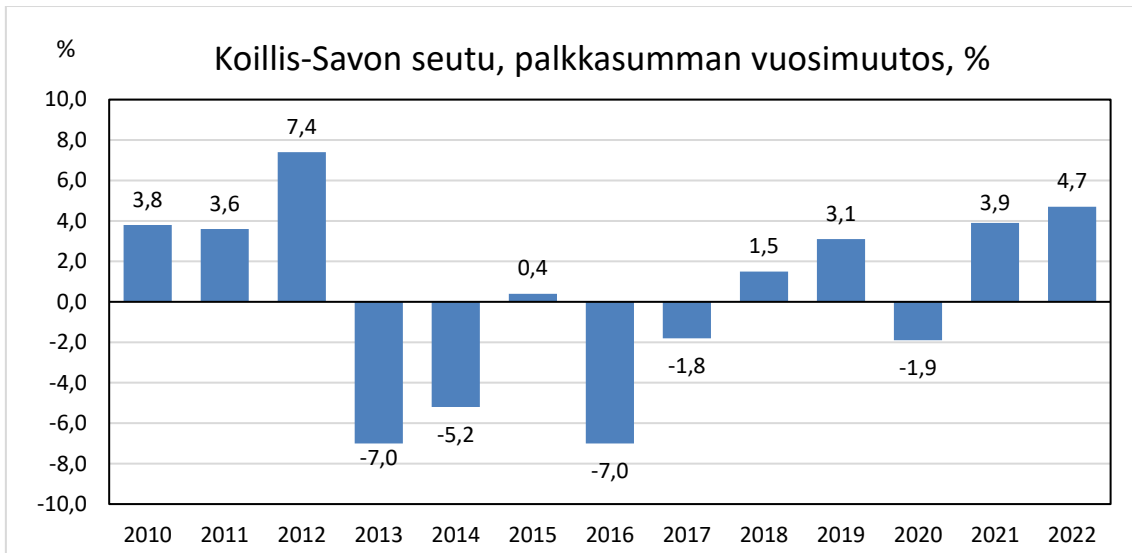
Kuopiossa terveysteknologian vienti laski (-4,1 %) usean vahvan vuoden jälkeen. Alalle on tehty ja

suunnitteilla suuria investointeja, jotka tulevat
realisoitumaan lähivuosien aikana. Alan liikevaihto
on kaksinkertaistanut seurantajakson aikana.

1.3 Palkkasumma

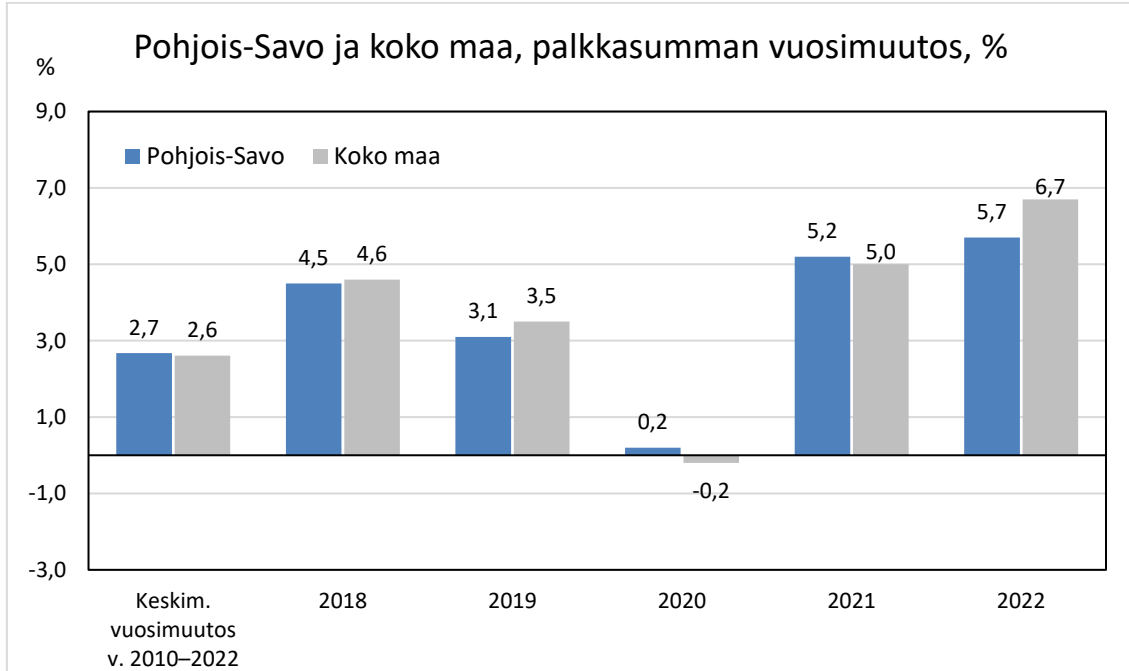

Pohjois-Savon ja koko maan kaikkien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Alue	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Pohjois-Savo	3 810	2,7	4,5	3,1	0,2	5,2	5,7
Koko maa	101 117	2,6	4,6	3,5	-0,2	5,0	6,7

Vuonna 2022 palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 5,7 %. Koko maassa palkkasummakehitys oli aavistuksen parempaa (6,7 %). Palkkasumma heijastaa työllisyystilannetta, ja vuoden 2020 kehitys olikin selvästi heikompaa koronan seurauksena. Pitkällä aikavälillä palkkasumma on

kasvanut Pohjois-Savossa ja koko maassa samaa tahtia, noin 2,5 % vuodessa.

Sekä Pohjois-Savossa että koko maassa palkkasumma kasvoi viime vuonna tasaisesti molemmilla puoliskolla.

Palkkasumma jatkoi tasaista kasvua

Pohjois-Savon aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	3 810	2,7	4,5	3,1	0,2	5,2	5,7
Teollisuus	592	2,2	5,4	3,6	-1,6	3,1	7,7
Kaivostoiminta ja louhinta	10	2,9	10,3	4,0	3,2	-6,0	-10,4
Elintarviketeollisuus	62	1,5	3,4	4,7	3,0	5,3	6,3
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	79	2,0	4,9	2,4	1,0	5,2	11,6
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	35	-1,1	3,4	-1,8	-9,2	-0,7	10,2
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	248	3,5	9,0	4,7	-3,0	4,1	8,1
Metalliteollisuus	303	3,7	8,8	5,2	-1,2	4,3	8,6
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	44	6,8	10,3	7,8	7,7	10,6	11,9
Kulkuneuvojen valmistus	13	1,6	1,7	7,7	8,0	-10,5	6,2
Muu teollisuus	55	1,4	-2,4	0,4	-3,2	7,3	5,3
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	34	-0,5	1,0	1,1	-7,6	-6,0	-2,4
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	189	1,4	1,2	1,7	-5,3	4,7	5,2
Tietojenkäsittelypalvelu	99	4,7	5,6	8,3	2,9	11,5	14,0
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	366	4,1	7,0	1,8	1,0	5,6	5,5
Tukku- ja vähittäiskauppa	340	2,6	4,9	3,3	-0,4	5,6	3,8
Yrityspalvelut	267	2,7	4,5	4,7	4,0	4,3	3,3
Matkailuklusteri	113	1,7	5,1	4,3	-16,1	6,2	10,8
Lääke- ja terveysteknologia	40	2,8	4,5	8,4	6,6	6,9	12,5
Energiateknologiaklusteri	95	3,0	10,1	5,4	-0,9	2,6	6,5
Terveys- ja sosiaalipalvelut (yks.)	197	4,8	8,1	6,7	6,4	10,0	4,2
Terveys- ja sosiaalipalvelut (julk.)	590	1,4	2,1	1,3	0,1	2,6	4,0

Palkkasumma koheni viime vuonna koko maassa paperi- ja selluteollisuutta lukuun ottamatta. Pohjois-Savossa palkkasumma laski vain kaivostoiminnassa sekä koneiden ja laitteiden korjauksen toimialoilla.

Teollisuuden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa koko maata nopeammin 2015–2019. Vuonna 2020 palkkasumma laski koko maassa ja Pohjois-Savossa lähes saman verran. Viime vuonna kasvua kertyi maakunnassa 7,7 % ja koko maassa 6,1 %. Keskimääräinen vuosikasvu on Pohjois-Savossa 2,2 % ja koko maassa 1,4 %.

Metalliteollisuuden palkkasumma kasvoi 8,6 % hyvän vienti- ja liikevaihtokehityksen seurauksena. Pitkällä aikavälillä kasvua on ollut 3,7 % vuodessa. Metalliteollisuuden palkkasumma (303 milj. €) on hieman yli puolet koko teollisuuden palkkasummasta. Koko maassa metalliteollisuuden palkkasumma koheni 7,7 %, kun pitkän ajan kasvu on 1,7 %.

Mekaanisen puuteollisuuden palkkasumma kasvoi (11,6 %) selvästi pitkän ajan keskiarvoa enemmän (2,0 %). Koko maassa palkkasumma kasvoi 7,0 %. Sellu- ja paperiteollisuuden palkkasummakehitys on ollut heikkoa kolme vuotta, mutta viime

vuonna kasvua kertyi 10,2 %. Pitkällä aikavälillä palkkasumma on Pohjois-Savossa laskenut keskimäärin -1,1 % vuodessa. Koko maassa palkkasumma laski viime vuonna -0,7 %. Myös koko maassa palkkasumman trendi on ollut laskeva, ja pitkällä aikavälillä laskua on ollut keskimäärin -1,0 % vuodessa.

Volyymiltaan pienellä sähkötekniikan alalla palkkasumma on kasvanut Pohjois-Savossa hyvin jo kuutena vuotena peräkkäin. Vuonna 2022 kasvua oli jopa 11,9 % ja pitkän ajan kasvu on keskimäärin 6,8 % vuodessa. Koko maassa palkkasumma koheni 10,3 % ja mutta pitkän ajan kehitys on vain 0,1 %.

Muun teollisuuden alalla palkkasumman kehitys on ollut viime vuosina vaihtelevaa. Vuonna 2022 palkkasumma kasvoi 5,3 %. Pitkän aikavälin kasvu on keskimäärin 1,4 % vuodessa. Koko maassa muun teollisuuden palkkasumma on kasvanut pitkällä aikavälillä keskimäärin 1,7 % vuodessa. Viime vuonna kasvua oli 5,0 %.

Elintarviketeollisuuden palkkasumma jatkoi kasvua kuudetta vuotta peräkkäin useamman heikon vuoden jälkeen. Viime vuonna kasvu oli 6,3 %. Koko maassa kasvua kertyi 4,9 %.

Energiatekniikan klusterissa palkkasumman kehitys hidastui hieman vuonna 2020, mutta palasi lievälle kasvu-uralle (2,6 %) vuonna 2021. Vuonna 2022 palkkasumman volyymi kasvoi 6,5 % Alan parempi vienti- ja liikevaihtokehitys on heijastunut todennäköisesti myös työllisyyteen. Työllisyyskehitys alalla onkin ollut useamman vuoden suotuisa. Koko maassa kasvua oli 5,2 %. Pitkän aikavälin kasvu on Pohjois-Savossa 3,0 % ja koko maassa 2,3 % vuodessa.

Kaivannaistoiminnan palkkasumma laski toista vuotta peräkkäin useamman kasvuvuoden jälkeen. Alan pitkän ajan kasvu on 2,9 % vuodessa. Koko maassa kasvua oli 4,4 % ja pitkän ajan kasvu on 4,2 % vuodessa.

Kuljetusalalla palkkasumma kääntyi kasvuun vuonna 2021 yhden heikomman vuoden jälkeen.

Vuonna 2022 liikevaihto kasvoi 5,2 %. Koko maassa palkkasumma kasvoi 9,1 %

Tietojenkäsittelypalveluiden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa edelleen hyvin, jopa 14,0 %, ja koko maassakin kasvua oli 11,1 %. Alan palkkasumma on Pohjois-Savossa kasvanut keskimäärin 4,7 % vuodessa ja koko maassa jopa 5,8 % vuodessa.

Rakentamisen palkkasumma jatkoi tasaista kasvuaan vuonna 2022 (5,5 %) ja pitkän aikavälin kasvu on 4,1 %. Koko maassa rakennusalan palkkasumman kehitys oli samalla tasolla.

Kaupan alan palkkasummakehitys on palannut normaalille kasvu-uralle. Viime vuonna kasvua oli 3,8 %, kun pitkän ajan keskiarvo on 2,6 %. Koko maassa palkkasumma koheni viime vuonna 5,1 % pitkän aikavälin kasvun ollessa 2,2 %.

Palkkasummankin osalta korona vaikutti toimialoista rajuimmin matkailuun. Matkailussa oli koronaa ennen useampi vuosi hyvää kasvua. Vuonna 2020 matkailun palkkasumma romahti Pohjois-Savossa ja koko maassa 16,1 %. Viime vuonna tilanne koheni jo selvästi ja kasvua kertyi 10,8 % Pohjois-Savossa ja jopa 21,3 % koko maassa.

Terveysteknologian palkkasumman kehitys jatkoi Pohjois-Savossa usean vuoden jatkunut vahvaa nousua. Viime vuonna kasvua oli jopa 12,5 % ja koko maassa 7,9 %. Koko maan pitkän ajan kasvu (4,0 %) on kuitenkin Pohjois-Savoa (2,8 %) parempi.

Yksityisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa palkkasumman pitkän aikavälin kasvu on ollut toiseksi nopeinta toimialojen välisessä vertailussa. Viime vuonna kasvua kertyi 4,2 % Pohjois-Savossa koko maan kasvun ollessa 7,7 %. Julkisella puolella keskimääräinen vuosikasvu on ollut Pohjois-Savossa 1,4 % ja koko maan 2,6 %. Julkisten sote-palveluiden palkkasumma kasvoi viime vuonna Pohjois-Savossa 4,0 % ja Koko maassa 4,1 %.

Koko maan aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	101 117	2,6	4,6	3,5	-0,2	5,0	6,7
Teollisuus	15 901	1,4	3,9	2,3	-1,4	4,9	6,1
Kaivostoiminta ja louhinta	312	4,2	5,9	3,7	1,5	3,4	4,4
Elintarviketeollisuus	1 600	1,9	2,1	0,7	1,6	4,2	4,9
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	1 047	1,0	2,9	0,4	-4,1	7,5	7,0
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	1 372	-1,0	2,0	0,2	-2,8	0,1	-0,7
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	5 067	2,4	5,5	3,0	-1,8	4,8	7,1
Metalliteollisuus	8 172	1,7	5,5	3,0	-2,0	5,6	7,7
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	2 328	0,1	4,4	1,7	-0,8	7,8	10,3
Kulkuneuvojen valmistus	734	2,6	9,6	7,0	-6,2	3,8	3,9
Muu teollisuus	1 927	1,7	2,6	2,4	0,4	5,9	5,0
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	898	2,1	3,0	3,1	0,5	3,6	8,2
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	6 812	1,0	3,8	1,2	-6,8	2,5	9,1
Tietojenkäsittelypalvelu	4 868	5,8	9,9	8,4	5,8	8,3	11,1
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	8 210	3,6	6,4	2,2	0,8	3,3	5,4
Tukku- ja vähittäiskauppa	10 159	2,2	3,2	2,3	-0,6	5,1	5,1
Yrityspalvelut	10 323	3,9	5,9	4,2	2,2	6,6	6,8
Matkailuklusteri	2 548	2,8	6,0	3,4	-16,1	1,9	21,3
Lääke- ja terveysteknologia	667	4,0	3,1	4,9	3,2	7,8	7,9
Energiateknologiaklusteri	909	2,3	4,1	5,7	2,0	4,3	5,2
Terveys- ja sosiaalipalvelut (yks.)	4 762	5,2	6,4	7,7	4,0	8,2	7,7
Terveys- ja sosiaalipalvelut (julk.)	5 415	2,6	5,4	4,4	2,6	4,5	4,1

Yritysten kaikkien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) seuduittain v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Alue	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022 (13 v)	2018	2019	2020	2021	2022
Kuopion seutu	2 447	3,2	5,1	4,0	1,0	6,0	6,1
Ylä-Savon seutu	600	2,2	4,2	1,1	-1,0	4,3	4,8
Varkauden seutu	453	1,8	3,2	2,0	-1,4	2,9	5,5
Sisä-Savon seutu	208	1,6	2,1	2,2	-0,4	3,8	4,6
Koillis-Savon seutu	97	0,0	1,5	3,1	-1,9	3,9	4,7
Pohjois-Savo	3 810	2,7	4,5	3,1	0,2	5,2	5,7
Koko maa	101 117	2,6	4,6	3,5	-0,2	5,0	6,7

Vuonna 2020 palkkasumma laski lähes kaikilla Pohjois-Savon seuduilla, mutta vuonna 2021 palattiin kasvu-uralle. Viime vuonna palkkasumma on jatkanut hyvää kasvua koko Pohjois-Savossa.

Kuopion seudulla palkkasumma on kasvanut hieman koko maata ja muita Pohjois-Savon seutuja nopeammin pitkän aikavälin seurantajakson aikana. Vuonna 2022 Kuopion seudun palkkasumma kasvoi 6,1 %, mikä oli Pohjois-Savon seuduista eniten.

Varkauden seudulla palkkasumma kasvoi 5,5 %, kun vuonna 2021 kasvua oli 2,9 %. Pitkällä aikavälillä Varkauden palkkasumma on kasvanut 1,8 %, mikä on pienempi kuin Pohjois-Savon pitkän aikavälin kasvu.

Ylä-Savossa, Sisä-Savossa ja Koillis-Savossa palkkasumma kasvoi hieman alle 5 % ja myös näillä alueilla keskimääräinen vuosimuutos on maakunnan ja koko maan tasoa heikompaa.

Kuopion seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	2 447	3,2	5,1	4,0	1,0	6,0	6,1
Teollisuus	182	1,8	3,1	3,8	0,1	4,1	6,7
Elintarviketeollisuus	22	1,9	5,2	7,8	4,1	12,7	4,9
Muu teollisuus	34	1,8	-1,8	1,3	-3,6	7,8	5,2
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	15	-0,8	9,2	0,1	6,6	5,9	8,2
Paperin ja paperituott.valm, kustantaminen	16	1,3	2,2	-2,9	-0,3	-0,4	5,7
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	268	4,6	8,6	3,4	1,6	5,4	6,5
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	41	3,7	10,1	2,4	0,2	4,2	4,3
Metalliteollisuus	71	4,8	9,7	6,4	3,6	6,6	8,1
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	25	10,1	9,1	15,8	13,7	11,6	15,9
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	12	-3,7	-7,1	-0,4	-16,7	-1,7	7,8
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	117	1,6	1,2	4,0	-6,1	3,4	4,2
Tietojenkäsittelypalvelu	93	4,6	5,6	8,9	2,6	11,7	14,0
Tukku- ja vähittäiskauppa	225	3,3	5,6	5,0	-0,1	6,1	4,4
Yrityspalvelut	195	3,3	7,8	5,7	5,3	5,6	3,8
Matkailuklusteri	77	2,1	5,8	6,2	-16,7	6,9	10,5
Lääke- ja terveysteknologia	40	2,9	4,8	8,4	6,8	7,0	12,6
Energiateknologiaklusteri	16	2,7	7,9	10,6	2,6	1,1	6,7
Terveys- ja sosiaalipalvelut	521	2,7	4,4	3,3	0,9	5,1	4,3

Kuopion seudulla palkkasumma kasvoi viime vuonna 6,1 %. Pitkän ajan keskimääräinen vuosikasvu on 3,2 %. Lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin kasvu oli maltillista, palkkasumman kasvu on ollut hyvää myös edeltävinä vuosina. Kuopion seudun osuus koko maakunnan palkkasummasta on 64 %.

Puutuoteteollisuudessa palkkasumman kasvu jatkui vahvana kolmatta vuotta peräkkäin ollen 8,2 %. Viime vuonna kasvua kertyi 5,9 % ja sitä edellisellä vuonna 6,1 %. Pitkän aikavälin kasvu on kuitenkin edelleen hieman negatiivinen (-0,8 %) toimipaikkojen lakkauttamisen myötä. Vuonna 2014 palkkasumma kutistui 43 %. Sellu- ja paperiteollisuuden palkkasumma kasvoi viime vuonna 5,7 % kolmen negatiivisen vuoden jälkeen.

Rakentaminen on ollut Kuopion seudulla vahvaa viime vuosina, mikä näkyy myös palkkasumman

kehityksessä. Pitkän ajan kasvu on 4,6 % ja viime vuonna palkkasumma kasvoi 6,5 %. Palkkasumma kasvoi alkuvuonna loppuvuotta voimakkaammin.

Elintarviketeollisuuden palkkasumma jatkoi viime vuonna hyvää kasvua (4,9 %). Kasvu on ollut jo useita vuosia hyvää ja vuonna 2021 se oli jopa 12,7 %. Pitkän aikavälin kasvu on kuitenkin vain 1,9 % johtuen aikaisempien vuosien heikommasta kasvusta.

Metalliteollisuudessa palkkasumma on ollut kasvussa jo useamman vuoden ajan, ja viime vuonna kasvua kertyi edelleen 8,1 %. Pitkän aikavälin kasvu oli 4,8 %. Palkkasumman kasvua on vauhdittanut hyvä liikevaihtokehitys.

Tietojenkäsittelypalveluiden palkkasumma on kehittynyt viime vuosina hyvin ja vuonna 2022 kasvu oli 14,0 %. Keskimääräinen vuosikasvu on

4,6 %. Myös yrityspalveluiden palkkasumma on viime vuosina kasvanut vahvasti. Viime vuonna kasvua oli 3,8 % ja pitkän aikavälin kasvu oli 3,3 %. Kaupan alan palkkasumma palasi kasvu-uralle koronavuoden 2020 jälkeen ja vuonna 2021 kasvu oli 6,1 %. Viime vuonna kasvu oli 4,4 %.

Melko pienen sähköteknisen valmistuksen palkkasumman kasvu on ollut voimakasta, viime vuonna 15,9 %. Pitkällä aikavälillä alan keskimääräinen vuosikasvu on seurattavien toimialojen nopein 10,1 % vuodessa.

Koneiden ja laitteiden huollon palkkasumman kasvu on ollut Kuopion seudulla negatiivista viimeiset viisi vuotta. Vuonna 2022 palkkasumma kuitenkin kääntyi kasvuun ja oli 7,8 %. Tähän

ryhmään kuuluu muun muassa teollisuuden koneiden asennusta ja huoltoa sekä sähkölaitteiden ja kulkuneuvojen huoltoa.

Matkailussa palkkasumman kasvu hiipui vuonna 2020 koronan vuoksi, mutta vuonna 2022 palkkasumma kasvoi 10,5 %. Kuopion seudun matkailun palkkasumman osuus koko maakunnan matkailusta on noin 68 %. Osuus on lähes sama kuin liikevaihdossa.

Lääke- ja terveysteknologian palkkasumma kasvoi viime vuonna 12,6 % liikevaihdon ja viennin laskusta huolimatta. Pitkän ajan keskimääräinen kasvu on 2,9 %. Sosiaali- ja terveysteknologian palkkasumma kasvoi 4,3 %, kun pitkällä aikavälillä kasvua on ollut keskimäärin 2,7 % vuodessa.

Ylä-Savon seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	600	2,2	4,2	1,1	-1,0	4,3	4,8
Teollisuus	170	3,5	8,6	3,6	-3,7	3,8	9,7
Elintarviketeollisuus	27	0,9	1,7	1,5	5,0	2,5	7,4
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	15	-0,4	1,9	-0,7	-2,9	-10,2	5,3
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	42	3,5	4,2	-3,5	0,7	9,8	0,9
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	95	5,6	12,3	7,3	-8,1	7,7	11,3
Metalliteollisuus	115	5,3	11,6	6,2	-5,9	6,2	10,9
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	37	1,7	5,8	0,5	-3,4	5,2	6,0
Tukku- ja vähittäiskauppa	55	1,8	4,8	-0,7	-2,1	4,6	1,5
Yrityspalvelut	32	0,7	0,7	3,5	3,1	0,1	1,9
Matkailuklusteri	17	1,7	1,3	1,0	-10,8	0,2	12,2
Terveys- ja sosiaalipalvelut	106	0,5	0,3	1,6	1,2	2,0	2,0

Ylä-Savossa palkkasumma kasvoi viime vuonna 4,8 %, eli suunnilleen saman verran kuin vuonna 2021. Pitkän ajan kasvuvauhti oli 2,2 %

Teollisuuden osuus Ylä-Savon kaikkien toimialojen palkkasummasta on 28 %. Vuonna 2020 teollisuuden palkkasumma kutistui 3,7 %, mutta vuonna 2021 kasvu oli 3,8 % ja vuonna 2022 9,7 %.

Metalliteollisuus on Ylä-Savon seudun yritystoiminnan ydin. Ala on kasvanut vahvasti viime vuosina, poikkeuksena vuosi 2020, jolloin palkkasumma heikkeni 5,9 %. Viime vuonna kasvua kertyi kuitenkin 10,9 % ja vuonna 2021 6,2 %. Pitkän aikavälin kasvu on keskimäärin 5,3 % vuodessa. Metalliteollisuuden palkkasummasta

suurin osa muodostuu koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jossa palkkasumma kasvoi viime vuonna 11,3 % pitkän ajan keskimääräisen kasvun ollessa 5,6 %.

Elintarviketeollisuuden palkkasumma on kasvanut vuodesta 2017 asti ja viime vuonna kasvu oli 7,4 %. Puutuoteteollisuuden palkkasumma kääntyi kolmen peräkkäisen laskun vuoden jälkeen positiiviseksi ja kasvua oli 5,3 %. Alan keskimääräinen vuosimuutos on -0,4 %.

Rakentamisen palkkasumma kasvoi vuonna 2021 9,8 %. Vuonna 2022 kasvu tasoittui ja oli 0,9 %. Pitkän aikavälin kasvu on kuitenkin ollut 3,5 %. Kuljetuksessa palkkasumman kasvu pitkällä aikavälillä on ollut maltillista (1,7 %) mutta viime vuonna kasvua kertyi 6,0 %.

Kaupan alalla palkkasumma kasvoi vuoden 2021 tavoin. Viime vuonna palkkasumma kasvoi 1,5 % ja pitkän aikavälin kasvu on keskimäärin 1,8 % vuodessa.

Yrityspalveluissa palkkasumman kasvu on ollut maltillista ja viime vuonna kasvu oli 1,9 %. Pitkän aikavälin kasvu on 0,7 %. Matkailussa palkkasumma kasvoi 12,2 %. Koronavuonna 2020 se laski 10,8 % ja vuonna 2021 palkkasumma säilyi lähes ennallaan.

Sosiaali- ja terveystalouden palkkasumman kasvu on ollut viime vuodet maltillista. Vuonna 2022 kasvu oli 2,0 % pitkän aikavälin kasvu 0,5 %. Alan palkkasumman arvo on samaa luokkaa kuin Ylä-Savon poikkeuksellisen vahvan metalliteollisuuden.

Varkauden seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	453	1,8	3,2	2,0	-1,4	2,9	5,5
Teollisuus	167	1,7	6,3	3,2	-1,6	0,7	7,8
Puutuote- ja huonekaluteollisuus	20	4,8	8,2	6,8	2,5	12,3	28,9
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	33	2,5	-0,8	-1,3	-2,5	3,7	4,5
Metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitt. valm.	103	2,1	7,0	3,7	0,9	1,7	7,1
Metalliteollisuus	108	2,1	6,9	3,6	1,0	1,3	7,0
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolt.	16	1,4	3,7	2,9	-0,6	-11,5	-14,6
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	19	0,9	-2,4	-3,3	-6,4	11,0	7,3
Tukku- ja vähittäiskauppa	37	0,7	2,2	1,0	-1,9	4,4	3,5
Yrityspalvelut	26	1,5	-5,8	-1,8	-1,2	1,3	1,9
Matkailuklusteri	12	1,2	7,6	2,0	-17,4	10,5	10,6
Energiateknologiaklusteri	84	2,8	8,3	4,6	-2,0	2,4	6,5
Terveys- ja sosiaalipalvelut	69	1,3	1,7	1,8	4,0	2,6	2,6

Varkauden seudulla kaikkien toimialojen palkkasumma kasvoi viime vuonna 5,5 %. Samoin kuin vuonna 2021 laskua oli vain koneiden ja laitteiden korjauspalveluissa.

Teollisuuden palkkasumma kasvoi viime vuonna 7,8 %. Teollisuuden osuus koko seudun palkkasummasta oli 37 %.

Metalliteollisuudessa palkkasumman kasvu oli 7,0 %, kun keskimääräinen vuosikasvu on 2,1 %. Valtaosa metalliteollisuuden palkkasummasta muodostuu metallin, metallituotteiden, koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jossa palkkasumma kasvoi 7,1 %. Suuri osa metallituotteiden ja koneiden valmistuksesta kuuluu puolestaan energiateknologiaklusteriin.

Energiateknologiaklusterin palkkasumma kääntyi laskuun vuonna 2020, mutta viimeiset kaksi vuotta se on taas kasvanut. Vuonna 2022 kasvua oli 6,5 %. Kasvu on pitkällä aikavälillä ollut 2,8 % vuodessa.

Mekaanisen puutuoteteollisuuden palkkasumma kasvoi voimakkaasti vuonna 2022 (28,9 %). Vuonna 2021 kasvua kertyi 12,3 %. Viime vuosien hyvän kehityksen ansiosta alan pitkän aikavälin kasvu on myös parantunut ja oli viime vuonna 4,8 %.

Huolto- ja asennuspalveluiden palkkasumma laski viime vuonna 14,6 %. Vuonna 2021 lasku oli 11,5 %. Alan pitkän aikavälin kasvu on kuitenkin 1,4 %.

Kuljetuksessa palkkasumma oli vuodet 2018–2020 negatiivinen, mutta vuonna 2021 kasvu oli 11,0 % ja viime vuonna 7,3 %. Keskimääräinen vuosimuutos on 0,9 %.

Kaupan alalla palkkasumma kasvoi 3,5 % Alan keskimääräinen kasvu (0,7 %) jää huomattavasti alan koko maakunnan keskimääräisen kasvun (2,6 %) alle. Myös yrityspalveluissa kehitys on ollut koko maakuntaa heikompaa. Pohjois-Savossa yrityspalveluiden palkkasumma kasvoi viime vuonna viidettä vuotta peräkkäin, mutta Varkauden seudulla palkkasumma laski vuosina 2018–2020. Vuonna 2021 palkkasumma kasvoi maltillisesti (1,3 %) ja viime vuonna 1,9 %.

Matkailualan palkkasumma heikkeni vuonna 2020 voimakkaasti, mutta vuonna 2021 kasvua oli jo 10,5 % ja viime vuonna 10,6 %. Alan palkkasumman keskimääräinen kasvuvauhti on 1,2 % vuodessa. Sosiaali- ja terveystalouden palkkasumma on kasvanut vuosina 2010–2022 keskimäärin 1,3 % vuodessa. Viime vuonna kasvua oli 2,6 %.

Sisä-Savon seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	208	1,6	2,1	2,2	-0,4	3,8	4,6
Teollisuus	51	2,3	3,0	3,2	0,1	4,4	4,0
Elintarviketeollisuus	12	2,4	5,3	8,6	-2,3	2,1	6,2
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	12	0,4	5,2	-4,4	-2,2	0,4	2,3
Metalliteollisuus	8	2,2	0,0	6,3	2,3	4,1	3,5
Tukku- ja vähittäiskauppa	17	1,9	4,1	-0,5	4,7	5,5	4,8
Matkailuklusteri	5	1,5	4,0	-2,3	-17,8	6,7	10,6
Terveys- ja sosiaalipalvelut	60	1,7	3,5	-0,8	5,6	4,1	6,0

Sisä-Savossa palkkasumman kasvu on pitkällä aikavälillä ollut 1,6 % vuodessa. Viime vuonna palkkasumma kasvoi 4,6 % ja vuonna 2021 palkkasumma kasvoi 3,8 %.

Elintarviketeollisuus on kasvanut viime vuosina hyvin lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin palkkasumma laski -2,3 %. Viime vuonna palkkasumma kasvoi 6,2 % ja pitkän aikavälin kasvu on ollut 2,4 %.

Metalliteollisuus on kasvanut hyvin viimeiset neljä vuotta ja keskimääräinen vuosikasvu on 2,2 %. Viime vuonna kasvu oli 3,5 %.

Rakentamisen palkkasumma laski vuosina 2019–2020, mutta vuosina 2016 ja 2018 alan palkkasumma kasvoi hyvin. Vuonna 2021 palkkasumma pysyi ennallaan ja viime vuonna kasvu oli 2,2 %. Pitkän aikavälin kasvu on 0,4 %.

Kaupan alan palkkasumma kasvoi viime vuonna Sisä-Savossa 4,8 %. Vuonna 2019 kasvu pysyi lähes ennallaan, mutta muuten kasvu on ollut hyvää

vuodesta 2018 alkaen. Pitkän aikavälin kasvu on 1,9 %.

Matkailun palkkasumma kasvoi viime vuonna 10,6 % ja vuonna 2021 6,7 %. Koronavuonna 2020 palkkasumma laski -17,8 %. Laskua oli myös

vuonna 2019. Pitkän ajan kasvu on kuitenkin positiivinen, 1,5 %. Sosiaali- ja terveystalouden palkkasumma kasvoi jo kolmatta vuotta peräkkäin, viime vuonna 6,0 %.

Koillis-Savon seutukunnan aluetalouden suurimpien toimialojen palkkasumman keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2018–2022

Toimiala	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2018	2019	2020	2021	2022
Kaikki toimialat	97	0,0	1,5	3,1	-1,9	3,9	4,7
Teollisuus	18	-0,6	-2,7	6,7	-12,7	6,0	10,2
Rakentaminen + ei-metall. mineraalituott.valm.	12	7,1	21,5	9,1	4,3	11,1	6,9
Kuljetus ja varastointi sekä posti- ja teleliikenne sekä kustannust.	4	-3,7	-12,1	-4,4	1,6	7,9	1,3
Tukku- ja vähittäiskauppa	6	1,0	-3,2	10,1	10,1	0,9	5,9
Matkailuklusteri	3	-0,3	1,1	-0,6	-21,4	3,8	14,3
Terveys- ja sosiaalipalvelut	31	1,6	-1,4	0,2	-0,7	7,2	7,9

Koillis-Savossa palkkasumman arvo nousi viime vuonna 4,7 %. Kasvua oli kaikilla toimialoilla.

Rakentamisen palkkasumma kasvoi viime vuonna 6,9 %. Alan palkkasumman kasvuvauhti on Koillis-Savossa ollut kova, keskimäärin 7,1 % vuodessa. Seurantajakson 2010–2021 aikana rakentamisen palkkasumma on laskenut vain yhtenä vuonna Koillis-Savossa.

Kuljetuksen alan palkkasumma kasvoi viime vuonna 1,3 % Alan palkkasumma supistui kuitenkin vuosina 2016–2019 rajusti. Vuonna 2015 palkkasumma oli vielä yli 7 milj. €, kun se viime vuonna oli noin 4 milj. €. Alan pitkän aikavälin vuosimuutos on miinuksella 3,7 %.

Teollisuudessa palkkasumma kasvoi 10,2 %. Vuonna 2021 kasvua oli 6,0 %. Keskimäärin

palkkasumma on pienentynyt 0,6 % vuodessa. Vaihtelut palkkasummassa ovat olleet suuria eri vuosien välillä. Sekä vuonna 2011 ja 2012 palkkasumma kasvoi yli 20 %, kun taas vuosina 2013–2014 ja 2016 laskua oli yli 20 %.

Matkailussa palkkasumma nousi eniten viime vuonna, 14,3 %. Edeltävinä vuosina kasvu on jäänyt melko vaimeaksi, ja alan pitkän aikavälin vuosikasvu on -0,3 %. Koronavuonna 2020 laskua oli jopa 21,4 %.

Kaupan alalla palkkasumman kehitys oli vuosina 2014–2018 laskusuuntainen, mutta se on kasvanut siitä eteenpäin. Viime vuonna kasvua kertyi 5,9 %. Terveysalalla palkkasumma kasvoi vuoden 2021 tapaan hyvin ja kasvu oli viime vuonna 7,9 %. Pitkällä aikavälillä palkkasumma on kasvanut keskimäärin 1,6 % vuodessa.

Liikevaihdon, palkkasumman ja viennin keskimääräinen vuosimuutos (%) v. 2010–2022 sekä vuosimuutokset (%) v. 2010–2022

Alue	Milj. € v. 2022	Keskim. vuosimuutos v. 2010–2022	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto															
Kuopion seutu	9 340	4,4	5,1	5,9	4,6	2,1	-0,7	1,9	3,9	3,7	6,1	6,7	-0,3	11,5	12,5
Ylä-Savon seutu	3 067	3,6	10,5	11,1	1,7	-1,5	2,3	1,1	3,6	8,0	4,6	3,3	-4,9	9,0	9,6
Varkauden seutu	2 438	1,7	0,3	1,2	3,1	-9,7	-0,1	1,3	1,5	4,6	3,6	2,7	2,9	-1,0	12,9
Sisä-Savon seutu	1 291	5,1	11,1	3,1	2,6	11,4	3,5	-0,1	4,8	10,0	0,4	4,0	3,3	24,7	1,7
Koillis-Savon seutu	176	0,3	6,2	9,4	15,9	-5,6	0,6	1,1	-6,4	10,9	-2,4	-6,2	10,8	-26,2	9,9
Pohjois-Savo	16 317	3,8	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,8	4,9	-0,3	9,4	11,1
Koko maa	565 955	3,3	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,7
Vienti															
Kuopion seutu	1 325	8,0	13,6	18,3	5,8	0,3	-8,4	10,1	-3,5	9,9	4,5	11,1	-11,2	52,0	30,2
Ylä-Savon seutu	680	7,5	18,2	19,7	3,4	-5,6	3,9	21,0	4,9	22,2	5,5	10,6	-9,8	21,3	6,6
Varkauden seutu	710	1,3	-1,1	7,0	11,7	-21,7	-0,4	-13,4	4,1	13,3	3,1	12,3	8,3	-17,0	19,0
Sisä-Savon seutu	382	8,9	36,8	7,7	-1,1	23,5	-2,1	-2,5	16,7	23,6	-9,9	7,2	1,6	63,1	3,9
Pohjois-Savo	3 105	5,8	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	3,4	10,5	-3,2	20,0	17,9
Koko maa	171 073	4,1	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,1	-7,8	15,9	24,6
Palkkasumma															
Kuopion seutu	2 447	3,2	2,6	6,0	2,8	3,4	1,3	-0,1	4,3	2,3	5,1	4,0	1,0	6,0	6,1
Ylä-Savon seutu	600	2,2	4,4	6,4	3,7	-0,5	1,9	-0,8	1,1	3,5	4,2	1,1	-1,0	4,3	4,8
Varkauden seutu	453	1,8	-4,9	4,0	3,8	0,2	-0,5	2,5	0,2	1,2	3,2	2,0	-1,4	2,9	5,5
Sisä-Savon seutu	208	1,6	4,1	1,8	-0,5	1,7	1,7	-0,3	2,4	1,5	2,1	2,2	-0,4	3,8	4,6
Koillis-Savon seutu	97	0,0	3,8	3,6	7,4	-7,0	-5,2	0,4	-7,0	-1,8	1,5	3,1	-1,9	3,9	4,7
Pohjois-Savo	3 810	2,7	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	4,5	3,1	0,2	5,2	5,7
Koko maa	101 117	2,6	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,6	3,5	-0,2	5,0	6,7

2 Työvoimavarat ja työllisyys

Pohjois-Savossa oli maaliskuun 2023 lopussa 11 536 työtöntä työnhakijaa, mikä on 630 työtöntä enemmän kuin vuosi sitten vastaavana ajankohtana. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 64,6 % ja naisia 35,4 %. Vuoden takaiseen verrattuna miesten työttömyys kasvoi 8,3 % ja naisten työttömyys 1,4 %. Viimeisen puolen vuoden ajan Pohjois-Savon työttömyysaste on ollut koko maan keskiarvon yläpuolella. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli maaliskuussa 9,6 %, Pohjois-Savossa 10,3 %.

Henkilökohtaisesti ilmoittautuneita lomautettuja oli maaliskuussa 1 461, mikä on 44,1 % enemmän kuin viime vuonna samaan aikaan. Lomautetuista miehiä oli 86,5 % ja naisia 13,5 %. Rakennusala on vaikeuksissa ja valtaosa lomautetuista onkin rakennus-, korjaus ja valmistustyöntekijöitä (48,8 %). Toiseksi eniten lomautetuissa on prosessi- ja kuljetustyöntekijöitä (15,4 %).

Avoimia työpaikkoja Pohjois-Savon TE-toimistossa oli vuoden 2022 aikana yhteensä yli 50 000, mikä on lähes 10 % edellistä vuotta enemmän. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimistoon maaliskuun aikana 4 804, mikä on kuitenkin 15,7 % vähemmän kuin edellisellä vuonna vastaavaan aikaan. Lähes kaikissa ammattiryhmissä avoimet työpaikat vähenivät. Ukrainan sodan vaikutukset, korkea inflaatio, korkojen nousu ja yleinen epävarmuus heijastuvat yritysten investointihalukkuuteen ja sitä kautta suunniteltuihin rekrytointeihin. Lisäksi haasteita on myös työvoiman saatavuudessa. Työ- ja elinkeinoministeriön laatiman tilaston mukaan rekrytointiongelmia kokeneita yrityksiä Pohjois-Savossa oli 47 % vuonna 2022.

Pohjois-Savon työllisyysaste on kuitenkin vuosittain noussut tasaisesti vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin työllisyysaste pysyi edellisen vuoden tasolla. Työllisyysaste vuonna 2022 oli 72,2 %, koko maan keskiarvon ollessa 73,8 % (vuosikeskiarvo).

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna suurimmat työttömien ammattiryhmät ovat tällä hetkellä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ryhmä (2 583 henkilöä), ammatteihin

luokittelemattomien ryhmä (2 327 henkilöä) sekä palvelu- ja myyntityöntekijöiden ryhmä (1 807 henkilöä). Työttömyys kasvoi maaliskuussa eniten rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ryhmässä (+16,9 %).

Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli maaliskuun lopussa 4 483 (38,9 % työttömistä), mikä on 3,3 % vähemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan. Nuorten työttömyys on Pohjois-Savossa kuitenkin kasvussa. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli maaliskuun lopussa 1 353 (11,7 % työttömistä), mikä on 8,5 % enemmän kuin vuosi sitten. Nuorista työttömistä lomautettuna oli 79 henkilöä.

Pitkäaikaistyöttömyys laskee yhä Pohjois-Savossa. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa maaliskuun lopussa 3 824 henkilöä, mikä on 15,4 % viime vuotta vähemmän. Pitkäaikaistyöttömistä miehiä oli maaliskuussa 63,8 % ja naisia 36,2 %. Nuoria, alle 25-vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä oli 251 henkilöä eli 6,6 % pitkäaikaistyöttömistä. Pitkäaikaistyöttömistä yli 50-vuotiaita oli maaliskuussa 39,6 %.

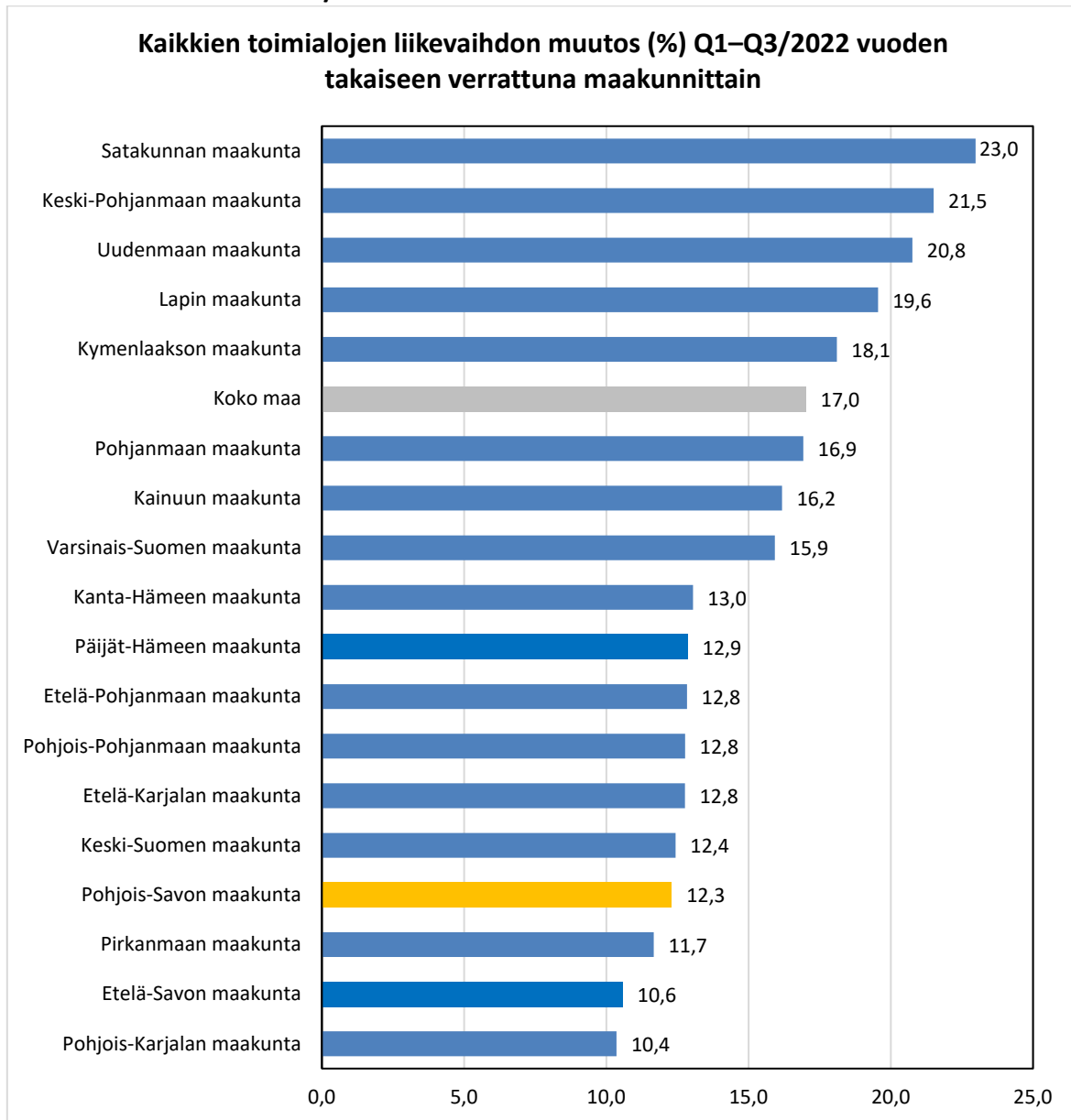
Ulkomaalaisia työttömiä oli maaliskuun lopussa 977 eli 92,7 % viime vuotta enemmän. Suurin kansallisuusryhmä on ukrainalaiset (396 henkilöä). Vieraskielisiä työttömiä oli maaliskuun lopussa 1 156. Määrä on noussut vuoden takaisesta 68,3 %.

Väestö, työttömyys, työvoima ja muuttoliike v. 2000–2022

<u>Pohjois-Savo</u>	<u>Väkiluku</u>	<u>Luonnollinen väestönisäys</u>	<u>Kokonaisnettomuutto</u>	<u>Työttömyysaste % (TEM)</u>	<u>Työttömät, lkm (TEM)</u>	<u>- muutos edellisestä vuodesta</u>	<u>- muutos % vuodessa</u>	<u>Työllisyysaste % (TK, työvoimatutkimus)</u>	<u>Työvoima (TK, työvoimatutkimus)</u>	<u>Työllinen työvoima (TK, työvoimatutkimus)</u>	<u>Koko maa</u>	<u>Työttömyysaste % (TEM)</u>	<u>Työttömyysaste % (TK, työvoimatutkimus)</u>	<u>Työllisyysaste % (TK työvoimatutkimus)</u>
2000	259 639	-186	-1 581	16,0	18 827	-1 059	-5,3					12,8		
2001	258 664	-32	-957	15,3	18 016	-811	-4,3					12,0		
2002	257 728	-383	-568	14,0	16 439	-1 577	-8,8					11,5		
2003	257 079	-293	-351	13,4	15 603	-836	-5,1					11,3		
2004	256 740	-64	-285	13,2	15 319	-284	-1,8					11,3		
2005	255 683	-136	-942	12,6	14 667	-652	-4,3					10,8		
2006	255 094	-193	-406	11,5	13 384	-1 283	-8,7					9,7		
2007	254 367	-444	-284	10,4	11 926	-1 458	-10,9					8,5		
2008	253 899	-262	-246	9,8	11 310	-616	-5,2					8,0		
2009	253 605	-207	-98	12,5	14 474	3 164	28,0					10,3		
2010	253 337	-255	-25	11,8	13 724	-750	-5,2					10,1		
2011	253 472	-279	406	10,8	12 446	-1 278	-9,3	62,6	115 000	103 000		9,4	8,0	67,6
2012	253 524	-492	534	11,0	12 612	166	1,3	64,4	114 000	105 000		9,8	7,9	68,1
2013	253 643	-436	563	12,1	13 946	1 334	10,6	66,8	116 000	107 000		11,3	8,3	67,7
2014	253 585	-617	565	12,7	14 707	761	5,5	67,2	118 000	108 000		12,4	8,7	67,6
2015	253 239	-652	284	14,0	16 135	1 428	9,7	65,0	114 000	103 000		13,4	9,4	67,1
2016	252 815	-757	336	13,4	15 471	-664	-4,1	66,2	114 000	103 000		13,2	8,9	67,9
2017	251 570	-905	-304	12,0	13 759	-1 712	-11,1	67,1	114 000	104 000		11,5	8,7	68,7
2018	250 414	-945	-196	10,4	11 903	-1 856	-13,5	67,5	113 000	104 000		9,7	7,5	70,8
2019	249 003	-1 115	-262	9,8	11 116	-787	-6,6	68,8	113 000	105 000		9,2	6,8	71,6
2020	248 265	-1 108	386	13,0	14 655	3 539	31,8	69,1	112 000	104 000		13,0	7,7	70,7
2021	248 363	-1 179	1288	10,9	12 241	-2 414	-16,5	70,9	119 000	109 000		11,4	7,7	72,3
2022	247 689	-1 564	898	9,5	10 713	-1 528	-12,5	72,2	115 000	108 000		9,5	6,8	73,8

3 Pohjois-Savon kehityskuva

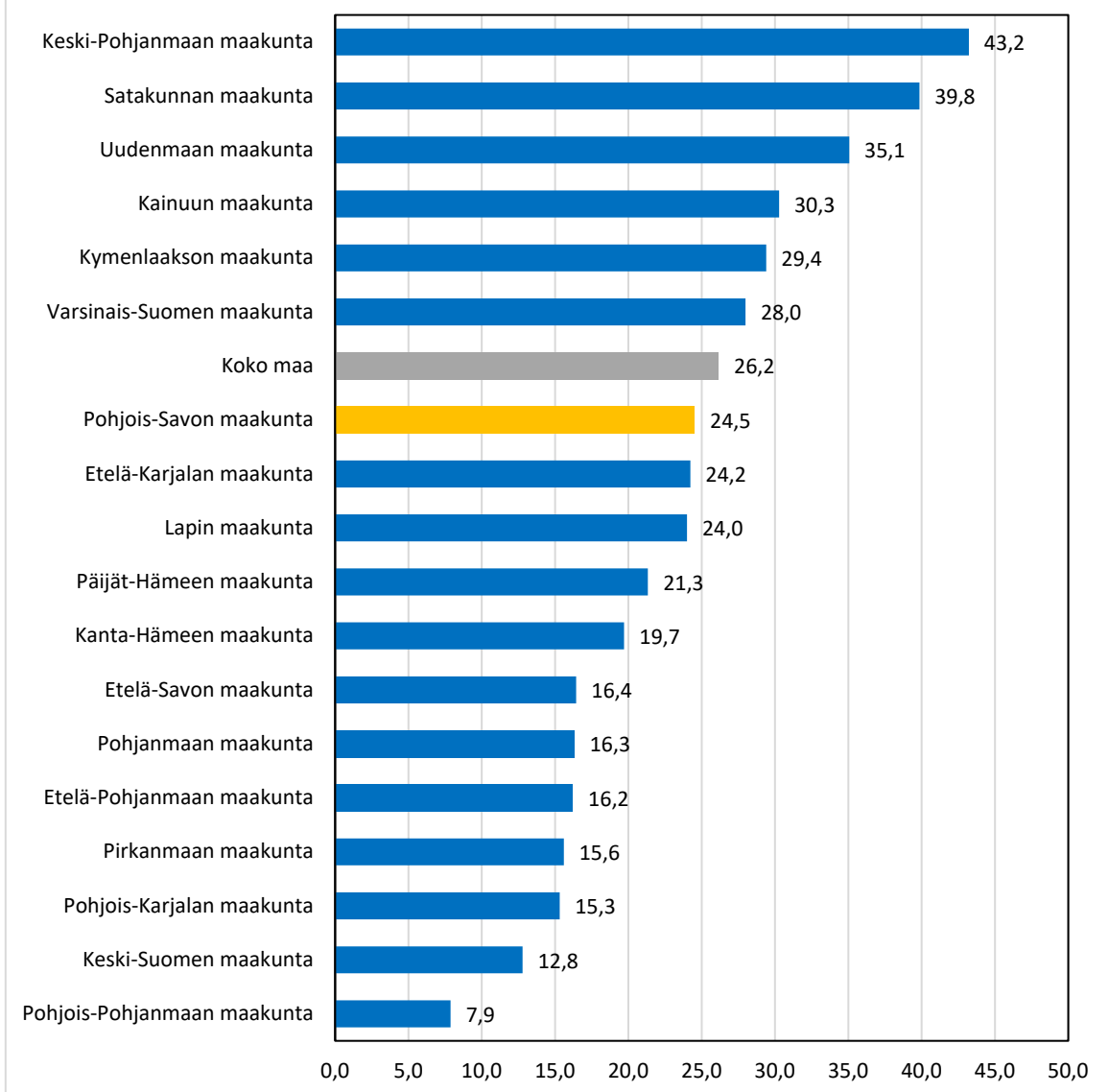
3.1 Maakuntien vertailu 1–9/2022

Liikevaihdon kehityskuvioissa maakunnat on järjestetty vuoden 2022 tammi-syyskuun muutoksen mukaan, sillä TEM:n valtakunnalliset vertailutiedot eivät vielä ulotu koko vuodelle 2022.

Koko maassa liikevaihto nousi keskimäärin 17,0 % tammi-syyskuun 2022 aikana. Pohjois-Savossa tammi-syyskuun liikevaihtokehitys oli maakuntien välisessä vertailussa neljänneksi huonointa. Suurinta liikevaihtokehitys oli Satakunnassa, Keski-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla ja vähäisintä Pohjois-Karjalassa.

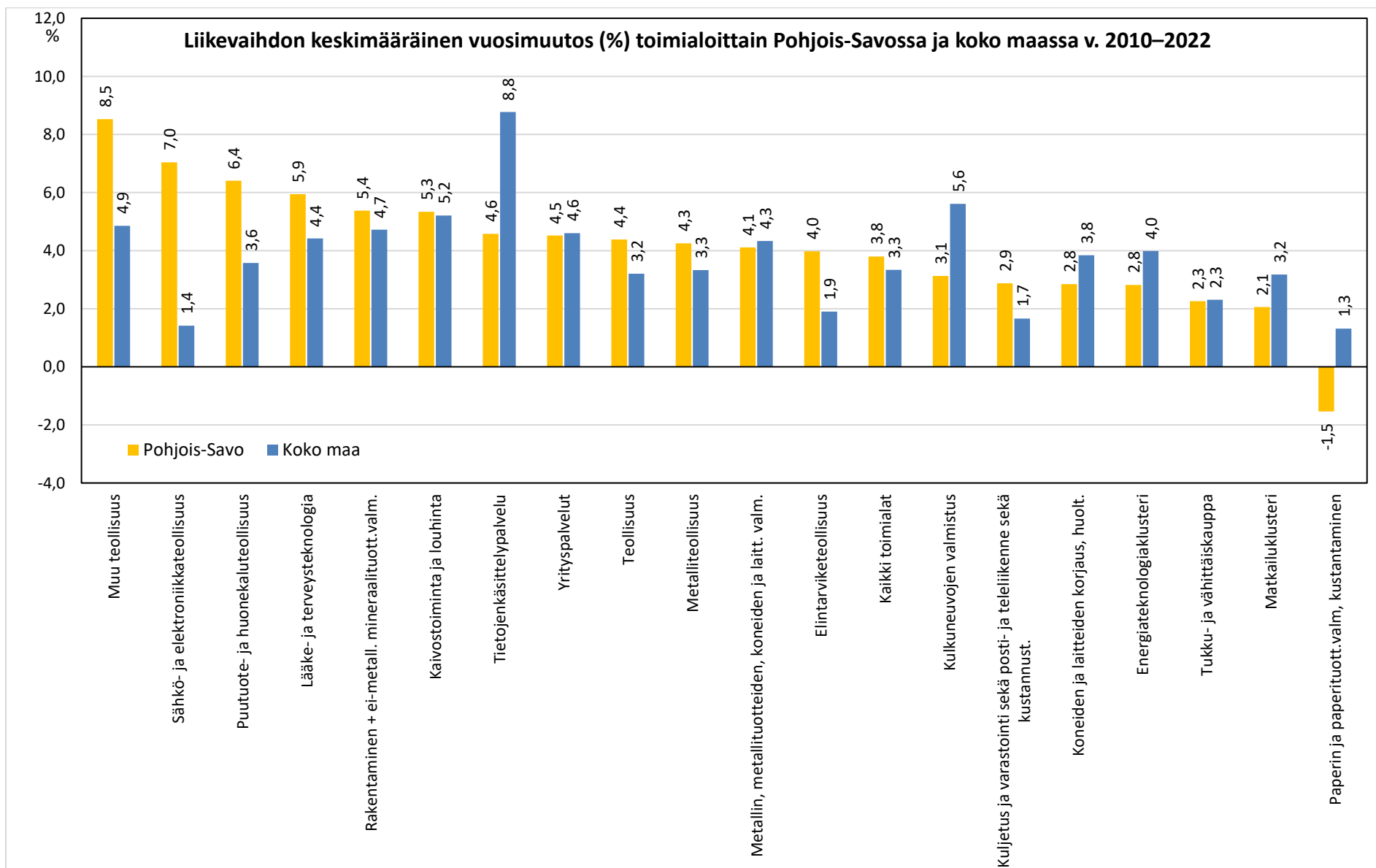
Teollisuuden vientiliikevaihdon muutos (%) Q1–Q3/2022 vuoden takaiseen verrattuna maakunnittain

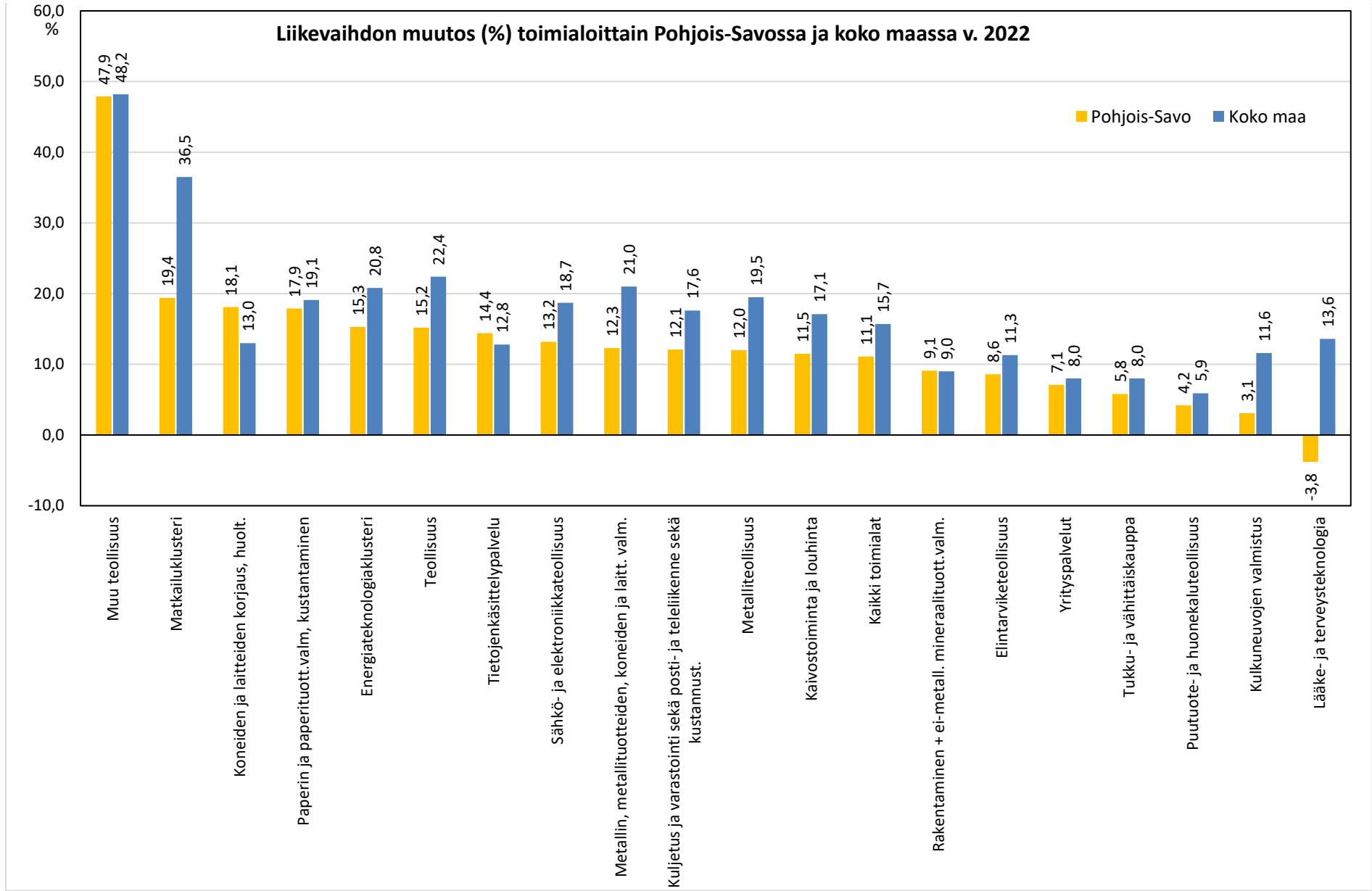

Pohjois-Savo sijoittuu teollisuuden viennin kehityksessä seitsemänneksi 24,5 % kasvulla. Se on hyvin lähellä lukemaa koko maan osalta. Tämä siitäkkin huolimatta, että Lääke- ja terveysteknologia on vuosien voimakkaan kasvun jälkeen kääntynyt laskuun. Edellisenä vuonna Pohjois-Savon teollisuuden vientiliikevaihto nousi 10,5 % ja se sijoittui maakuntien välisessä vertailussa sijalle 14.

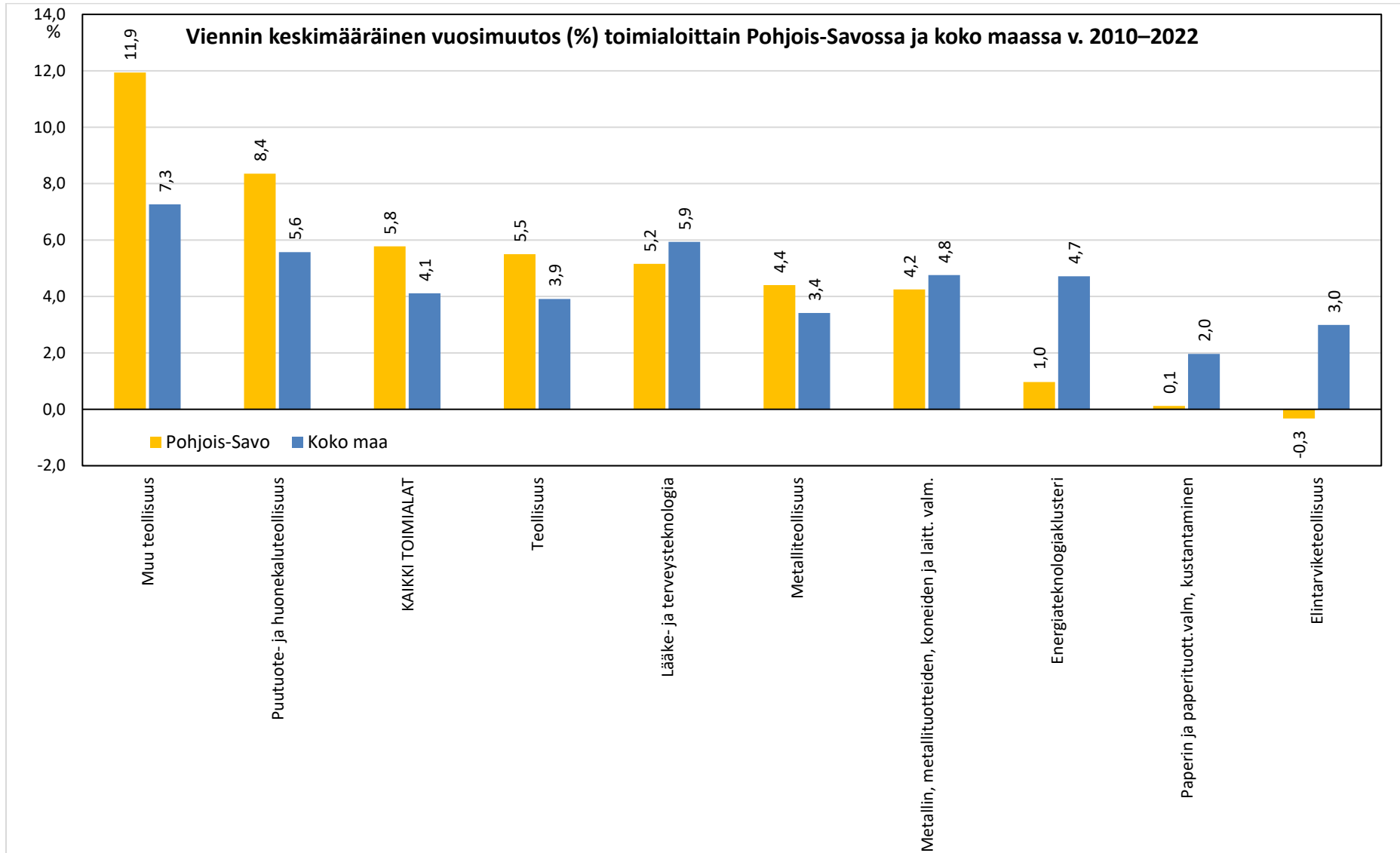
Vertailun kärjessä ovat Keski-Pohjanmaa, Satakunta ja Uusimaa.

3.2 Toimialojen kehitys v. 2010–2022 ja v. 2022

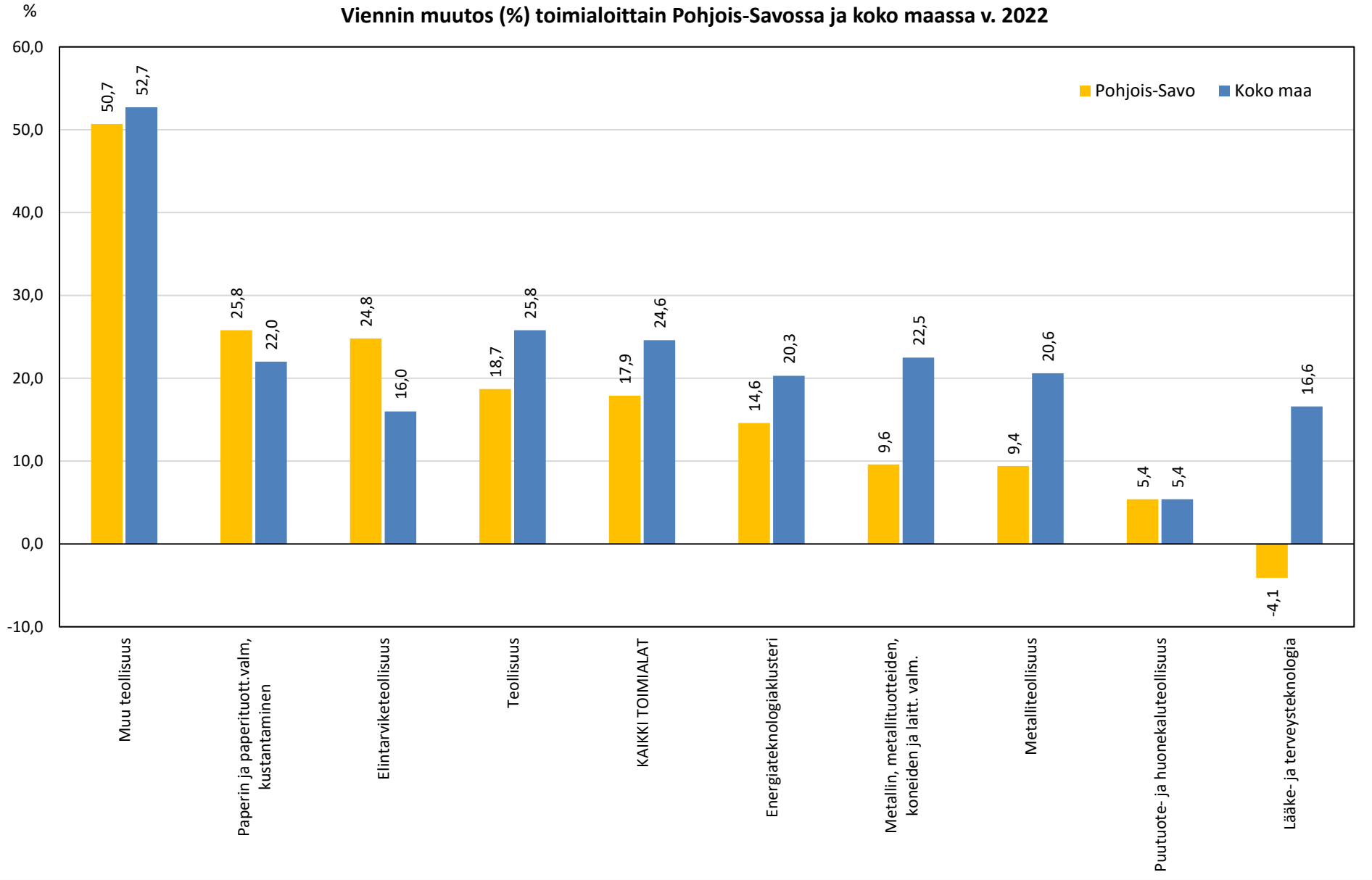

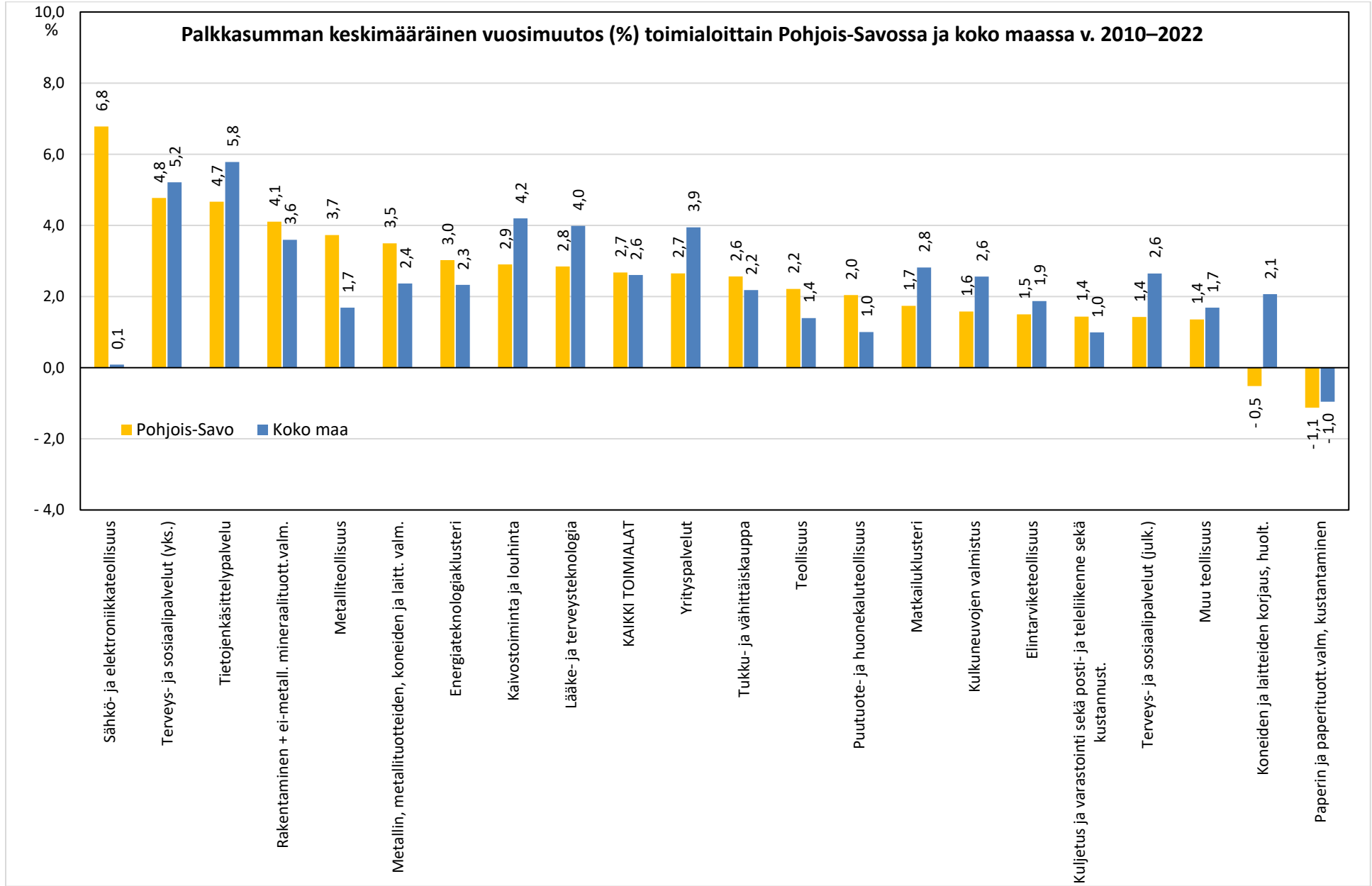

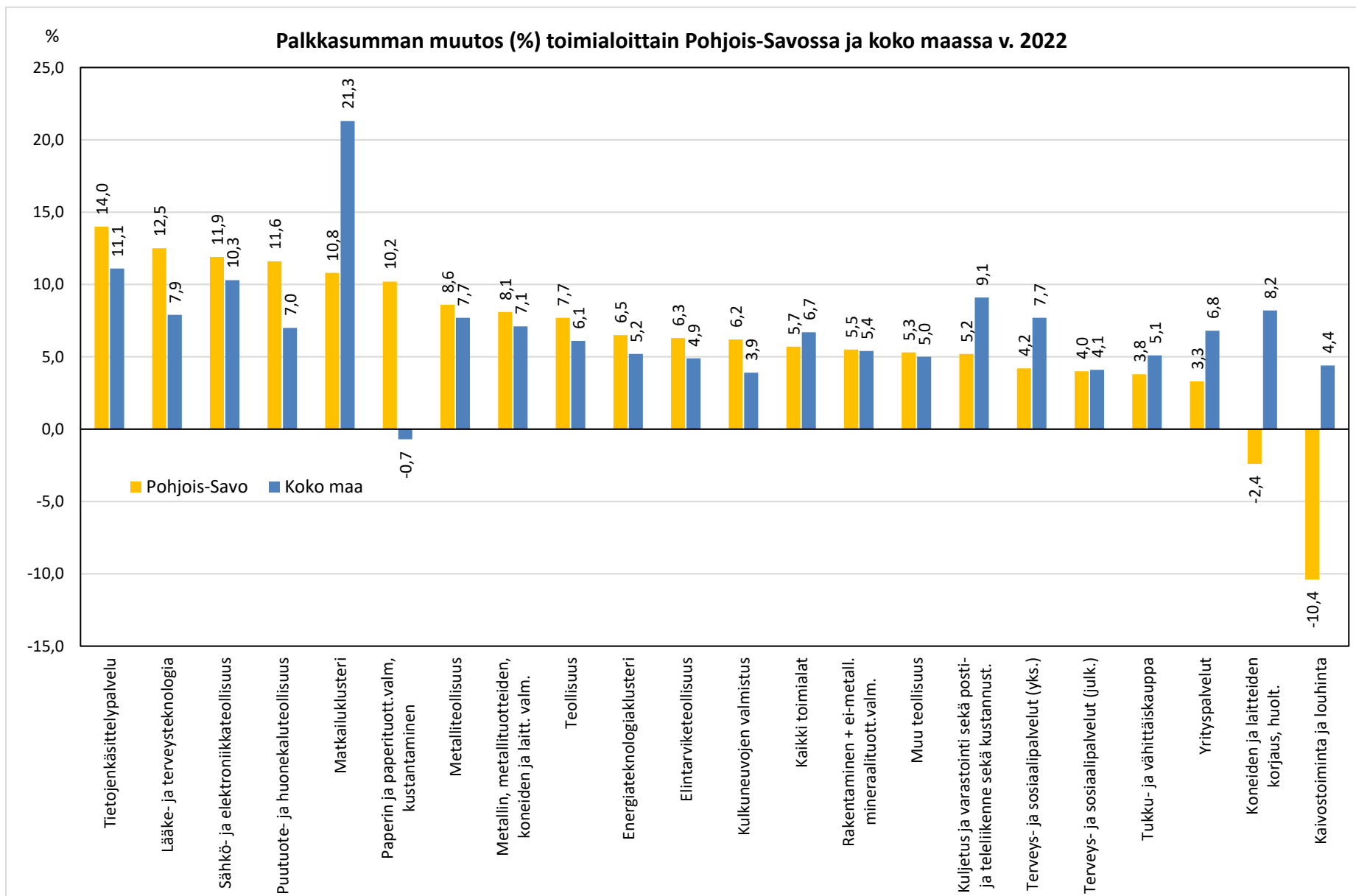

Viennin muutos (%) toimialoittain Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2022

Liite 1 Toimialojen kuvaus

Terveysteknologiaklusteri pitää sisällään seuraavat alat:

- Lääkeaineiden valmistus
- Lääkkeiden ja muiden lääkevalmisteiden valmistus
- Säteilylaitteiden sekä elektronisten lääkintä- ja terapialaitteiden valmistus
- Lääkintä- ja hammaslääkintäinstrumenttien ja -tarvikkeiden valmistus (pl. hammasproteesit)
- Hammasproteesien, keinohampaiden ym. valmistus
- Biotekninen tutkimus ja kehittäminen
- Lääketieteellinen tutkimus ja kehittäminen

Em. alat eivät ole mukana terveys- ja sosiaalipalveluissa (palkkasummassa).

Matkailuklusteri korvaa aiemmin käytetyn majoitus- ja ravitsemistoiminnan. Matkailuklusteri käsittää seuraavat alat:

- Linja-autojen tilausliikenne
- Sisävesiliikenteen henkilökuljetus
- Hotellit, ravintolat
- Motellit, matkustajakodit ja vastaavat majoitusliikkeet
- Retkeilymajat
- Lomakylät yms. majoitus
- Leirintäalueet, asuntovaunu- ja matkailuvaunualueet
- Asuntolat ja täysihoidot yms.
- Maatilamatkailu, bed & breakfast
- Lomamökkien vuokraus
- Muualla luokittelematon majoitustoiminta
- Matkatoimistojen toiminta
- Matkanjärjestäjien toiminta
- Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.
- Esittävät taiteet
- Esittäviä taiteita palveleva toiminta
- Urheiluseurojen toiminta
- Kuntokeskukset
- Huvi- ja teemapuistojen toiminta
- Hiihto- ja laskettelukeskukset
- Muualla luokittelematon huvi- ja virkistystoiminta

Energiateknologiaklusteri sisältää seuraavat alat:

- Keskuslämmityspatterien ja kuumavesivaraajien valmistus
- Höyrykattiloiden valmistus (pl. keskuslämmityslaitteet)
- Teollisuusuunien, lämmitysjärjestelmien ja tulipesäpolttimien valmistus
- Sähkön erillistuotanto lämpövoimalla
- Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotanto
- Teollisuutta palveleva sähkön ja lämmön tuotanto
- Kaasun tuotanto
- Kaasumaisten polttoaineiden jakelu putkiverkossa
- Kaasun kauppa putkiverkossa
- Kaukolämmön ja -kylmän erillistuotanto ja jakelu
- Teollisuutta palveleva lämmön ja kylmän erillistuotanto
- LVI-tekniinen suunnittelu
- Kone- ja prosessisuunnittelu (vain Varkaus)

- Muu tekninen palvelu (vain Varkaus)
- Muu tekninen testaus ja analysointi (vain Varkaus)

Yrityspalveluihin on lisätty rahoitus- ja vakuutustoiminta sekä kiinteistöala.

Aluetaloustietojen liikevaihtoa, vientiä ja palkkasummaa koskevat tiedot on toimittanut Tilastokeskus, asiakaskohtaisena tietopalveluna. Tietoja ja kuviota on tarkasteltu ja muokattu edelleen Pohjois-Savon liitossa. Työvoimaa ja työllisyyttä kuvaavat tiedot on saatu Pohjois-Savon ELY-keskukselta.

Ajankohtaisten suhdanteiden kuvauksessa pääpaino on vuoden 2021 tiedoissa em. liikevaihdon, viennin ja palkkasumman osalta.

Loppuvuoden 2021 tiedot ovat suuntaa antavia ja voivat myös tarkentua myöhemmin.

Tilastollinen informaatio on vuosien saatossa lisääntynyt määrällisesti ja parantunut laadullisesti, mutta nykyisen kaltaisissa voimakkaiden muutosten taitekohdissa pitkien aikasarjojen saatavuuteen ja historialliseen kehitykseen perustuvien ennusteiden käyttökelpoisuus joutuu koetukselle.

Yritysten liikevaihdon ja viennin kasvun elpymisen voimakkuutta eri toimialoilla voidaan aluetaloustietojen käytettävissä olevalla aineistolla arvioida pääpiirteittäin (ainoastaan suurimmat toimialat) seuraavan kerran alkusyksystä 2022 sekä tarkemmin seuduittain ja toimialoittain vuoden kuluttua keväällä. Työllisyydestä ja väestönmuutoksista saadaan tietoja kuukausittain, jotka ELY-keskus ja Pohjois-Savon liitto julkaisevat säännöllisesti.

Liite 2 Tuoteseloste

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitason indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan **muutosta** suhteutettuna perusvuoden tasoon. Indeksisarjoissa käytetään perusvuotta 2015 (2015=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittaista suoraa tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Euroestimaattitietojen tuotantomenetelmää uudistettiin maaliskuussa 2014. Lisätietoa kohdassa Käsitteet.

Käsitteet

Alkuperäinen indeksi sisältää kaiken kuukausittaisen vaihtelun toimialalla. Alkuperäisen indeksin lisäksi lasketaan myös kausitasoitettut ja trendisarjat.

Kausitasoitetusta sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin ei-taloudellinen ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Trendisarja kuvaa kehityksen suuntaa pidemmällä aikavälillä. Trendin loppupään tulkinnassa on hyvä noudattaa harkintaa, sillä trendikuvaajan loppuosa muuttuu usein tulevien kuukausitietojen päivittämisen jälkeen. Trendin rinnalla kannattaa tutkia myös alkuperäisen indeksin käyttäytymistä. Trendikuvaaja soveltuu hyvin myös eri toimialojen sekä alueiden väliseen vertailuun.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2010. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Kausitasoitetusta sarjasta voi laskea myös muutosprosentteja, joissa helmikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2011 eli edelliseen kuukauteen. Tällöin on kuitenkin suositeltavaa käyttää kolmen kuukauden liukuvaa keskiarvoa (=kolme kuukautta lasketaan yhteen sekä tarkasteltavasta jaksosta, että vertailujaksosta) kausitasoitetusta sarjasta, sillä se antaa selkeämmän kuvan suhdannekäänteistä.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa kertymässä on mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältyvät myös rakennetietoihin.

Kuukausitasoiset euroestimaatit tuotetaan joihinkin tietopalveluihin erillisinä lisätilauksina. **Asiakaskohtainen suhdannepalvelu on uudistanut euroestimaattien tuotantotapaa keväällä 2014.** Uudessa menetelmässä eurojen tasotietona käytetään yhtenäisesti indeksien perusvuotta (vuosi 2015=100), ei siis yritysrekisterin uusinta vuositilastoa kuten aiemmin. Uuden menetelmän myötä toimialojen euroestimaattisarjat eivät enää jatkossa muutu koko aikasarjan osalta, vaan tiedot päivittyvät ainoastaan samalta ajalta kuin indeksisarjatkin.

Muuttajat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kuulumattomia eriä, kuten käyttöomaisuuserien myyntejä, muita tuottoja, satunnaisia eriä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa.

Rakennetiedot

Rakennetiedot sisältävät toimeksiantoon sisältyvien yritysten ja toimipaikkojen lukumäärät, kuvattavasta muuttujasta riippuen liikevaihdon, viennin tai palkkasumman vuositason absoluuttisen luvun euroina tai vuositason yhteenlasketun henkilöstömäärän. Rakennetiedot tuotetaan uusimmalta Tilastokeskuksen yritys- ja julkisyhteisörekisterin vuositilaston julkaisuvedolta (tällä hetkellä vuosi 2017). Myös henkilöstömäärätietojen sekä euromääräisten liikevaihtotietojen lähteenä käytetään yritysrekisteriä. Palkkasumman ja viennin vuositiedot muodostetaan verohallinnon kausiveroaineistosta, koska yritysrekisteri ei sisällä toimipaikoittaista tietoa palkkasummasta eikä viennin määrästä.

Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkentumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95–98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2–12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisesta johtuen tietoja julkaistaessa on hyvä mainita, minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.